

Wymagania środowiskowe ICS
Podręcznik dla zakładów
produkcyjnych
Wersja z 3 stycznia 2022 r.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Spis treści

Prezentacja ICS.....	2
Kodeks postępowania środowiskowego ICS.....	3
Proces udostępniania informacji	4
Audyt ICS.....	4
Metodologia.....	9
Ocena audytu ICS.....	13
Skargi zgłaszane przez zakład.....	15
Rozdział 1 - Wymagania / Systemy zarządzania środowiskowego	15
Rozdział 2 - Wymagania / użycie energii, transport i gazy cieplarniane.....	16
Rozdział 3 – Wymagania / Zużycie wody	16
Rozdział 4 – Wymagania / Ścieki i odpady płynne.....	17
Rozdział 5 – Wymagania / Emisje do powietrza	19
Rozdział 6 – Wymagania / Gospodarka odpadami	20
Rozdział 7 – Wymagania / Zapobieganie zanieczyszczeniom, postępowanie z substancjami niebezpiecznymi i potencjalnie niebezpiecznymi	21
Rozdział 8 – Wymagania / Zarządzanie reagowaniem w sytuacjach nagłych	22
Załącznik 1- Ocena dokumentów.....	24
Załącznik 2 - Słownik	28
Załącznik 3- kwestionariusz audytu środowiskowego ICS	36

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych **Wymagania środowiskowe ICS**

Prezentacja ICS

Struktura ICS

Inicjatywa na rzecz zgodności i zrównoważonego rozwoju (ICS) jest wielosektorową inicjatywą audytów społecznych i środowiskowych w sektorach: tekstylnym, odzieżowym, bazarowym, rekreacyjnym, meblowym, wyposażenia, urządzeń i żywności, mającą na celu poprawę warunków socjalnych i środowiskowych w globalnych łańcuchach dostaw. Członkowie ICS współpracują ze sobą, wprowadzając wspólne ramy audytu w swoich zakładach produkcyjnych oraz wymieniając informacje na temat swoich wspólnych zakładów produkcyjnych w bazie danych ICS. W tej wewnętrznej bazie danych ICS członkowie ICS dzielą się wynikami i wszystkimi dokumentami związanymi z audytami (kwestionariusz audytu, profil zakładowy, plan działań naprawczych itp.) wyłącznie z członkami współpracującymi z badanymi fabrykami. ICS umożliwia swoim firmom członkowskim współpracę przy użyciu wspólnych narzędzi, „wymienianie się” audytami, przyczyniając się do zmniejszenia „zmęczenia audytami” oraz dzielenie się wiedzą i najlepszymi praktykami. ICS nie jest platformą zaopatrzeniową, ponieważ sprzedawcy detaliczni i marki będące jej członkami mają dostęp jedynie do informacji o zakładach produkcyjnych, z którymi są już związani.

Lista sprzedawców detalicznych i marek ICS jest dostępna w witrynie internetowej ICS www.ics-asso.org.

Celem niniejszego podręcznika jest zapewnienie zakładowi produkcyjnemu pomocy w zdobywaniu wiedzy i świadomości w zakresie dostosowania do wymogów środowiskowych. Podręcznik ten może zostać wysłany do zakładu produkcyjnego przez firmę audytorską zobowiązaną do przeprowadzenia audytu środowiskowego ICS lub przez członka ICS przed audytem. Niniejszy podręcznik jest narzędziem przygotowanym dla zakładu produkcyjnego.

Audyt środowiskowy ICS obejmuje dwa poziomy. Wymagania podstawowe będą oceniane przez audytorów we wszystkich przypadkach, a wymagania zaawansowane będą oceniane tylko wtedy, gdy zakład będzie wykazywał wysoki stopień zgodności środowiskowej.

Podręcznik dotyczący wymagań środowiskowych przedstawia wymagania środowiskowe w dwóch kategoriach: wymagania podstawowe i zaawansowane.

Zapytania i zalecenia dotyczące programu ICS

Wnioski o interpretacje, wyjaśnienia i zalecenia powinny być kierowane do zespołu ICS w celu ostatecznego udostępnienia ich członkom ICS.

ICS – kontakt: Biuro ICS – 14, rue Bassano Paryż, Francja
Inicjatywa na rzecz zgodności i zrównoważonego rozwoju / Fédération des Entreprises du
Commerce et de la Distribution
contact@ics-asso.org
www.ics-asso.org

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

Wspólna metodologia ICS

Należyta staranność to droga do zaawansowanej przejrzystości i odpowiedzialności w globalnych łańcuchach dostaw. Podejście łączone obejmujące audyty społeczne i środowiskowe oraz ścisłą współpracę z zakładami produkcyjnymi w zakresie planów działań korygujących może przyczynić się do poprawy zrównoważonego zarządzania łańcuchem dostaw.

Działania ICS opierają się na wspólnej metodologii stosowanej przez wszystkich członków ICS i zapewniają pełną kontrolę procesu audytu przez członków.

- Audyty ICS są zlecane i zarządzane przez firmy będące członkami ICS. Wniosek o przeprowadzenie audytu stanowi prerogatywę członka, co zapewnia całkowitą kontrolę nad wykorzystaniem ICS. Ma to na celu zapewnienie bezstronności procesu audytu.
- Audyty ICS są przeprowadzane wyłącznie przez zewnętrzne, upoważnione przez ICS firmy audytorskie.
- Członkowie ICS stosują wspólne zasady monitorowania, gdy w fabrykach zostaną zidentyfikowane krytyczne niezgodności.
- **Audyt ICS nie jest ani certyfikatem, ani etykietą.** Celem audytu ICS jest ocena zakładu produkcyjnego w zakresie dostosowania do wymogów środowiskowych i zgłaszanie zaobserwowanych niezgodności oraz najlepszych praktyk w danym dniu.

Nasi partnerzy w terenie

Jakość audytu jest monitorowana przez ICS poprzez wskaźniki statystyczne i analizy porównawcze, a także przez wspólne opinie i oceny członków ICS.

Lista firm audytorskich, które są uprawnione do przeprowadzania audytu ICS, jest dostępna na naszej zewnętrznej stronie internetowej: <https://ics-asso.org/audit-companies/>

Kodeks postępowania środowiskowego ICS

Każdy członek ICS zwraca się z prośbą do swoich dostawców o przestrzeganie Kodeksu postępowania środowiskowego ICS, który można uzupełnić szczegółowym Kodeksem postępowania członka. Podpisując niniejszy Kodeks, dostawcy zobowiązują się do przestrzegania go, jak również do przestrzegania go przez swoich podwykonawców i partnerów: współodpowiedzialność jest tu pojęciem kluczowym.

- Kodeks postępowania środowiskowego obejmuje 8 rozdziałów kwestionariusza audytu środowiskowego ICS:
 - Rozdz. 1 - Systemy zarządzania środowiskowego
 - Rozdz. 2 - Zużycie energii, transport i gazy cieplarniane
 - Rozdz. 3 - Zużycie wody
 - Rozdz. 4 – Ścieki i odpady płynne
 - Rozdz. 5 – Emisja do powietrza

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

- Rozdz. 6 – Gospodarka odpadami
- Rozdz. 7 – Zapobieganie zanieczyszczeniom, postępowanie z substancjami niebezpiecznymi i potencjalnie niebezpiecznymi
- Rozdz. 8 – Zarządzanie reagowaniem w sytuacjach nagłych

Proces udostępniania informacji

Udostępnianie danych i poufność

Członkowie ICS powiązani z tym samym zakładem udostępniają sobie wyniki audytów i dokumenty za pośrednictwem bazy danych ICS. Wyniki audytu ICS są poufne i nie są dostępne dla członków ICS niezwiązanych z audytowanym zakładem. Członkowie ICS muszą dokonać rejestracji zakładów swoich dostawców lub zakładów stanowiących przedmiot procesu referencjowania w bazie danych ICS, aby uzyskać dostęp do informacji dotyczących audytów i ich wyników. Członkowie ICS dysponują wspólną metodologią i narzędziami, których nie można użyć do celów zaopatrzeniowych, ale wyłącznie do monitorowania zgodności zakładu produkcyjnego w zakresie dostosowania do wymogów środowiskowych.

Dokumenty z audytu ICS udostępniane dostawcy

Raport z audytu ICS nie może być udostępniony dostawcy w celu ochrony poufności danych, które pracownicy mogliby udostępnić audytorom. Dostawca otrzyma następujące dokumenty:

- **Profil zakładu** jest wysyłany do zakładu produkcyjnego przez członka ICS albo przez firmę audytorską przed audytem. Zakład musi wypełnić Profil zakładu w języku angielskim i odesłać go przed audytem do członka ICS lub firmy audytorskiej. Profil zakładu zostanie zatwierdzony podczas spotkania otwierającego audyt przez kierownictwo zakładu. Należy pamiętać, że profil zakładu online jest teraz procesem standardowym.
- **Plan działań korygujących (PDK)** jest podpisywany w języku lokalnym podczas spotkania zamykającego audyt przez kierownictwo zakładu. PDK omawia przypadki niezgodności stwierdzone podczas audytu i związane z nimi zalecane działania korygujące.
- **Podsumowanie treści (PT)** zawierające oceny każdego rozdziału audytu oraz ocenę globalną (litera i wartość procentowa) jest przesyłane do zakładu po przeprowadzeniu audytu.

Audyt ICS

Planowanie audytu ICS

- Przed audytem nie należy przekazywać zakładowi lub dostawcy nazwy audytora.
- Bezpośrednie dane kontaktowe (e-mail, telefon) audytora nie powinny być udostępniane zakładowi lub dostawcy zarówno przed, jak i w trakcie audytu oraz po jego zakończeniu.
- Jeżeli tempo produkcji w fabryce jest zbyt niskie w określonym dniu, który znajduje się w okresie okna audytowego, fabryka jest odpowiedzialna za poinformowanie o tym firmy audytującej i członka ICS wnioskującego o przeprowadzenie audytu.

- Okres audytu jest wyznaczany przez członka i powinien wynosić co najmniej 2 tygodnie (kierownictwo zakładu może ogłosić daty niedostępności, w tym dni ustawowo wolne od pracy zgodnie z obowiązującymi przepisami miejscowymi, ale okres ten musi obejmować co najmniej 2 pełne tygodnie, przy uwzględnieniu terminów dostępności zakładu).

Zakres audytu ICS

Ogólnym celem audytu na miejscu w zakładzie ICS jest ocena poziomu zgodności zakładu z kodeksem postępowania środowiskowego ICS, lokalnymi przepisami i standardami międzynarodowymi, a także określenie niezbędnych działań korygujących i możliwości ciągłego doskonalenia. Audyt ICS informuje również o najlepszych praktykach zaobserwowanych przez audytorów w zakładzie.

Obszary fizyczne objęte zakresem audytu środowiskowego ICS powinny obejmować:

- Obszary produkcyjne;
- Obszary składowania substancji niebezpiecznych lub potencjalnie niebezpiecznych (składowiska, magazyn, magazyny barwników, ropy naftowej i paliw itp.);
- Oczyszczalnia ścieków (jeśli znajduje się na terenie zakładu, w tym laboratorium, dedykowany dla oczyszczalni magazyn środków chemicznych, dedykowane źródło zasilania, magazyn osadów itp.);
- Miejsce składowania odpadów (innych, niż niebezpieczne i niebezpiecznych);
- Kotły i generatory (maszyny ciężkie);
- Dowolne miejsce na terenie zakładu, w którym mogą być/są stosowane chemikalia (hala do usuwania zabrudzeń itd.);
- Każdy obszar, w którym zainstalowano przepływomierze wody / liczniki energii;
- Inne miejsca przechowywania, jeśli dotyczy;
- Miejsca zakwaterowania i stołówki dla pracowników, jeśli dotyczy;
- wszystkie powiązane budynki w pobliżu miejsca produkcji.

W przypadku, gdy wykorzystywana jest wspólna oczyszczalnia ścieków, audytowany zakład powinien zapewnić audytorom dostęp do wspólnej oczyszczalni ścieków, ponieważ jest to część zakresu audytu.

Audytowane zakłady muszą przed audytem ICS poinformować kierownictwo i właścicieli zakładów znajdujących się w tych samych budynkach (jeśli są to inne osoby niż kierownictwo audytowanego zakładu produkcyjnego) o konieczności odwiedzenia przez audytorów całego budynku i obszarów wspólnych, a w razie potrzeby również innych zakładów znajdujących się w budynku, ponieważ ryzyko może wynikać z obecności pomieszczeń wspólnych, np. magazynu produktów chemicznych zlokalizowanego we wspólnym budynku i niewłaściwie zarządzanego.

Proces audytu ICS

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

Proces audytu ICS składa się z sześciu etapów:

Audytorami są osoby odpowiedzialne za proces audytu, a audyt może zostać w rzeczywistości przeprowadzony zgodnie z kolejnością określoną powyżej lub nie. Jednak wszystkie opisane poniżej czynności zostaną wykonane podczas audytu. Jeżeli do pełnego zrozumienia sytuacji w placówce potrzebne są dalsze czynności lub dokumenty, audytor może zażądać od zakładu dodatkowych informacji. Tabela Czas trwania audytu podaje liczbę dni potrzebnych na przeprowadzenie audytu w zależności od wielkości i specyfiki obiektu (prosimy zapoznać się z sekcją „Metodologia”).

Identyfikacja niezgodności:

- Większość pytań ICS jest oceniana pod kątem lokalnych wymagań prawnych.
- Jeżeli pytanie audytowe i wytyczne nie zawierają odniesień dotyczących zgodności z lokalnymi wymogami prawnymi, praktyki zakładu są oceniane pod kątem wymagań ICS.
- Jednak w przypadku, gdy prawo lokalne jest bardziej rygorystyczne niż standardy określone w pytaniach opartych na wymaganiach ICS, praktyki zakładu są oceniane w odniesieniu do prawa lokalnego.
- W przypadku niezgodności, która zostaje rozwiązana podczas audytu (np. wyciek wody z kranu, który zostaje natychmiast naprawiony), audytorzy odnotują niezgodność w raporcie (a następnie audytorzy mogą wskazać na przykład w PDK, że niezgodność została natychmiast usunięta).
- Jeśli audytorzy nie są w stanie potwierdzić pełnej zgodności, obserwacja zostanie zgłoszona jako niezgodność.

Spotkanie otwierające

- **Uczestnicy:** audytorzy, kierownictwo zakładu i przedstawiciele organizacji pracowniczych.
- **Cel:** przedstawienie audytorów, przegląd zakresu audytu, wyjaśnienie procedur audytowych, jakie mają być przeprowadzone, określenie stron, które mają być zaangażowane, jak również oszacowanie czasu trwania audytu. Przedstawiciele zakładu powinni udzielić audytorom zgody na wykonywanie zdjęć. Zdjęcia zostaną dołączone do dokumentów raportu z audytu i udostępniane jedynie klientom będący członkami ICS. Wykonane zdjęcia będą traktowane jako dane poufne.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

- **Powiadomienie z zakładu:** Zakład powinien poinformować audytorów, jeśli jakkolwiek inna wizyta lub audyt (audyt społeczny, środowiskowy, inspekcja itp.) mają być przeprowadzane równolegle z bieżącym audytem.

Ocena dokumentów

- **Cel:** audytorzy zapoznają się z dokumentami i rejestrami zakładu, takimi jak certyfikat środowiskowy, rejestr monitoringu zużycia wody, licencje wykonawców odpowiedzialnych za odpady oraz inwentaryzacja odpadów, w celu potwierdzenia zgodności, zidentyfikowania niezgodności i zgłoszenia najlepszych praktyk, jeśli takie istnieją.
- **Lista dokumentów, jakie zakład musi przygotować na dzień audytu:** proszę zapoznać się z załącznikiem 1 do niniejszego Podręcznika. Zakład musi być w stanie przedstawić audytorom wymienione dokumenty za okres co najmniej ostatnich 12 miesięcy.

Rozmowy z pracownikami i kierownictwem

- **Uczestnicy:** audytorzy przeprowadzają wywiady z personelem zarządzającym, np. kierownikiem ds. zgodności środowiskowej, kierownikiem ds. produktów chemicznych/menedżerami oraz pracownikami. Rozmowy z pracownikami mają być prowadzone na osobności, bez obecności personelu kierowniczego, w celu oceny, czy zostali przeszkoleni w zakresie zagadnień środowiskowych (pracownicy zajmujący się chemikaliami, pracownicy odpowiedzialni za zbiórkę i składowanie odpadów itp.). Rozmowy będą prowadzone indywidualnie i/lub w grupach i powinny obejmować pracowników zajmujących różne stanowiska, takich jak pracownicy odpowiedzialni za gospodarowanie odpadami, konserwację oczyszczalni ścieków i tak dalej. Dodatkowe informacje na temat doboru próby pracowników do rozmów znajdują się w rozdziale Metodologia niniejszego Podręcznika.

Zwiedzanie obiektu

- **Uczestnicy:** audytorzy i przedstawiciele zakładu, którzy towarzyszą audytorom.
- **Cel:** przeprowadzenie oceny praktyk związanych z zarządzaniem środowiskowym, przeanalizowanie wszystkich potencjalnych aspektów i wpływów środowiskowych oraz obserwacja innych praktyk - w tym celu audytorzy przeprowadzają przegląd wszelkich obszarów, w których mogą być obecni pracownicy, takich jak: hale produkcyjne, magazyny, magazyny chemikaliów na terenie zakładu, obszary

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

magazynowania odpadów, oczyszczalnia ścieków (jeśli jest na terenie zakładu), pomieszczenia, w których znajdują się ciężkie maszyny, obszary, w których instalowane są liczniki wody i energii, toalety, przychodnie, stołówki i miejsca zakwaterowania.

- **Ocena i kontrole w ramach audytu:** audytorzy dokonają przeglądu dokumentów placówki (sprawdzenie pozwoleń, licencji itp.), ale także poproszą o kontrole fizyczne, które powinni wykonywać pracownicy zakładu.
- **Zdjęcia są robione** podczas przejścia z zewnątrz (brama obiektu, budynki, nazwa itp.) do wewnątrz (hale produkcyjne itp.) oraz w dowolnych budynkach powiązanych (magazyn itp.). Aby zapewnić ochronę danych, na zdjęciach wykonywanych przez audytora nie mogą być widoczne twarze jakichkolwiek osób.

Wstępne spotkanie zamykające

- **Uczestnicy:** wyłącznie audytorzy.
- **Cel:** przygotowanie spotkania zamykającego.

Spotkanie zamykające

- **Uczestnicy:** audytorzy, kierownictwo zakładu i przedstawiciele organizacji pracowniczych.
- **Cel:** przedstawienie i omówienie ustaleń z audytu, udzielenie odpowiedzi na pytania i wyjaśnień, osiągnięcie porozumienia w sprawie zaobserwowanych faktów lub umożliwienie kierownictwu obiektu przedstawienia kontrargumentów audytorom, zapewnienie, że kierownictwo obiektu rozumie prawne lub oparte na Kodeksie podstawy niezgodności.
- **Rezultat:** kierownictwo zakładu powinno zobowiązać się do podjęcia działań i rozwiązania problemu braku zgodności. Plan działań korygujących (PDK) będzie zawierać jasny opis wszystkich zidentyfikowanych niezgodności. Dla każdej niezgodności zostanie ustalona konkretna data docelowa, a ostatnia data docelowa PDK (tj. data docelowa ostatniego działania, które ma zostać zakończone) zostanie wyraźnie określona w PDK. **PDK powinien zostać opublikowany na miejscu w języku lokalnym, podpisany i zatwierdzony przez przedstawiciela kierownictwa zakładu, przedstawiciela organizacji pracowniczej i głównego audytora.** Kopia PDK będzie

przechowywana w zakładzie. Angielska wersja PDK zostanie opublikowana później poza terenem zakładu przez audytorów.

- **Powiadomienie z zakładu:** Zakład powinien poinformować audytorów, czy równolegle z bieżącym audytem przeprowadzono inną wizytę lub audyt (jeśli nie wspomniano o tym podczas spotkania otwierającego oraz w przypadku, gdy audyt był przeprowadzany w ciągu kilku dni).

Metodologia

Rodzaje audytu ICS

Członkowie ICS decydują, kiedy zainicjować audyt kontrolny lub ponowny w terminach określonych przez ICS i opisanych poniżej. **Audyt ICS nie jest ani certyfikatem, ani etykietą.** Celem audytu ICS jest ocena zakładu produkcyjnego w zakresie dostosowania do wymogów środowiskowych i zgłaszanie zaobserwowanych niezgodności oraz najlepszych praktyk w danym dniu.

Istnieją 3 rodzaje audytów ICS:

- **Audyt wstępny:** jest to audyt przeprowadzony w zakładzie po raz pierwszy. Czas trwania audytu wstępnego jest określany w zależności od wielkości i specyfiki zakładu.
- **Audyt kontrolny:** jest to audyt przeprowadzony w celu monitorowania skutecznego usunięcia niezgodności wykrytych podczas poprzedniej oceny (audyt wstępny, kontrolny lub ponowny). Powinien on zostać zainicjowany nie później niż 12 miesięcy po zakończeniu poprzedniego audytu początkowego lub ponownego audytu systemu ICS. Czas trwania audytu uzupełniającego wynosi 1 osobodzień, niezależnie od wielkości ocenianego zakładu.

Organizacja audytu uzupełniającego musi umożliwiać zespołowi audytowemu przegląd wszystkich niezgodności, które zostały wcześniej zidentyfikowane, w celu oceny, czy zakład poprawił swoje wyniki w zakresie ochrony środowiska i czy niezgodności te zostały usunięte. Nie powinno to jednak uniemożliwiać audytorom badania innych obszarów poza wcześniej ustalonymi niezgodnościami, a wszystkie nowe ustalenia powinny być należycie raportowane.

Wszystkie audyty uzupełniające i wszelkie audyty ICS powinny zawsze obejmować trzy podstawowe filary: obserwację, przegląd dokumentów i wywiady zgodnie z określoną metodologią doboru próby.

- **Audyt ponowny:** jest to audyt przeprowadzony w celu monitorowania skutecznego usunięcia niezgodności wykrytych podczas poprzedniej oceny (audyt wstępny, kontrolny lub ponowny). Czas trwania audytu ponownego jest określany w zależności od wielkości zakładu.

Proces ICS umożliwia członkom ICS zainicjowanie audytu kontrolnego lub ponownego na podstawie audytu wstępnego, niezależnie od tego, kto z członków ICS zażądał poprzedniego audytu. Członkowie ICS mogą wybrać do audytu kontrolnego inną firmę audytorską niż w przypadku audytu początkowego (tylko firmy audytorskie upoważnione przez ICS mogą przeprowadzać audyty ICS).

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

Rodzaje ogłoszeń dotyczących audytu ICS

Domyślny proces ICS umożliwia przeprowadzanie **audytów częściowo zapowiedzianych w** okresie co najmniej dwóch tygodni lub **audytów całkowicie niezapowiedzianych**. W ramach procesu due diligence, członkowie ICS wybierają rodzaj ogłoszenia o audycie oraz firmę audytorską uprawnioną do przeprowadzania audytów ICS. Z określonych powodów, audyty środowiskowe mogą być organizowane przez członków ICS jako audyty zapowiedziane we wszystkich krajach.

- W przypadku audytów częściowo zapowiedzianych: zakład otrzyma od jednej z autoryzowanych przez ICS firm audytorskich informację, że w zakładzie zostanie przeprowadzony audyt ICS w imieniu członka ICS. Firma audytorska wskaże zakładowi okres okna audytowego trwający minimum dwa tygodnie (okres okna określa członek ICS). Zakład nie będzie znać dokładnej daty przed audytem. Zakład wypełnia Profil zakładowy ICS przed audytem i odsyła go do firmy audytowej.
- W przypadku niezapowiedzianych audytów: zakład nie zostanie poinformowany o audycie ICS.
- **Jeżeli tempo produkcji w fabryce jest zbyt niskie w określonym dniu, który znajduje się w okresie okna audytowego, fabryka jest odpowiedzialna za poinformowanie o tym firmy audytującej i członka ICS wnioskującego o przeprowadzenie audytu.**

Czas trwania audytu

Czas trwania audytu wstępnego i audytu ponownego ustalony zostanie na terenie zakładu w przedziale od 1 do 2,5 osobodni, zgodnie z poniższymi zasadami. Czas trwania zależy od dwóch głównych kryteriów:

Kryterium 1: Czy z procesów produkcyjnych wytwarzane są ścieki?

Scenariusze	Pytania, na które należy udzielić odpowiedzi		
	Ścieki wytwarzane z procesów produkcyjnych	Oczyszczanie na terenie zakładu lub poza nim	Oczyszczanie wstępne na terenie zakładu
1	NIE	NIE DOTYCZY	
2	TAK	OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW NA TERENIE ZAKŁADU ¹	NIE DOTYCZY
3	TAK	WSPÓLNA OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW POZA TERENEM ZAKŁADU ²	OCZYSZCZANIE WSTĘPNE ³ LUB BRAK OCZYSZCZANIA WSTĘPNEGO
4	TAK	BRAK OCZYSZCZANIA	

1 OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW: Oczyszczalnia ścieków

2 WSPÓLNA OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW: Wspólna oczyszczalnia ścieków dla zakładu (nie oczyszczalnia ścieków komunalnych)

3 Oczyszczanie wstępne może być oczyszczaniem fizycznym lub oczyszczaniem fizycznym i chemicznym. Jeśli oczyszczanie wstępne obejmuje oczyszczanie biologiczne, będzie ono uważane za oczyszczalnię ścieków na terenie zakładu

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

Kryterium 2: Jakie są rozmiary zakładu?

W przypadku audytu środowiskowego, rozmiary zakładu zależą od całkowitej powierzchni zakładu w metrach kwadratowych (m²). Istnieją trzy możliwe scenariusze:

Rozmiary zakładu	Kryteria (powierzchnia całkowita w metrach kwadratowych)
MAŁY	< 5000
ŚREDNI	5000 – 20 000
DUŻY	> 20 000

Podsumowanie: Zasady dotyczące czasu trwania audytu

Kryterium 1			Kryterium 2	Czas trwania audytu (osobodni)
Ścieki wytwarzane z procesów produkcyjnych	Oczyszczanie na terenie zakładu lub poza nim	Oczyszczanie wstępne na terenie zakładu	Rozmiary zakładu	
TAK	OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW NA TERENIE ZAKŁADU		MAŁY	2
			ŚREDNI	2
			DUŻY	2,5
	WSPÓLNA OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW POZA TERENEM ZAKŁADU	OCZYSZCZANIE WSTĘPNE LUB BRAK OCZYSZCZANIA WSTĘPNEGO	MAŁY	1
			ŚREDNI	2
			DUŻY	2
	BRAK OCZYSZCZANIA		MAŁY	1
			ŚREDNI	2
			DUŻY	2
NIE		MAŁY	1	
		ŚREDNI	1	
		DUŻY	2	

Wielkość próby pracowników podczas rozmów z pracownikami

W zależności od liczby pracowników i personelu w audytowanym zakładzie, rozmowy zostaną przeprowadzone z różną liczbą pracowników reprezentujących różne stanowiska. Spośród badanych pracowników, część weźmie udział w rozmowie w grupach fokusowych, a pozostali odbędą rozmowy indywidualne. Audytorzy oraz członkowie ICS zapewnią poufność informacji uzyskanych podczas tych rozmów. **Ochrona danych pracowników jest głównym powodem, dla którego raporty z audytu ICS nie są w pełni udostępniane zakładom.**

W celu przeprowadzenia audytu, co najmniej 50% pracowników powinno być obecnych na terenie zakładu.

Audytor wybierze do rozmów kluczowych pracowników i menedżerów, ale może również wybrać dodatkowych pracowników.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Temat	pracownicy, których dotyczy rozmowy
Zarządzanie środowiskowe	1 pracownik i 1 menedżer Na przykład: kierownik ds. zgodności lub kierownik odpowiedzialny za EMS i losowo wybrany pracownik, który uczestniczył w szkoleniu środowiskowym
Zarządzanie chemikaliami	1 kluczowy pracownik i 1 menedżer Na przykład: 1 pracownik w dziale produkcyjnym zajmujący się chemikaliami lub 1 pracownik pracujący w magazynie produktów chemicznych i 1 kierownik/pracownik odpowiedzialny za zarządzanie chemikaliami (kierownik magazynu chemikaliów)
Woda, energia i emisje do powietrza	1 kluczowy pracownik Na przykład: kierownik konserwacji lub pracownik odpowiedzialny za ciężkie maszyny, urządzenia do oczyszczania powietrza i urządzenia chłodnicze / operator odpowiedzialny za konserwację rurociągów, maszyn (w których wykorzystywana jest woda)
Ścieki i odpady płynne	1 kluczowy pracownik Operator/kierownik oczyszczalni ścieków
Gospodarka odpadami	1 kluczowy pracownik i 1 menedżer Przykład: 1 pracownik odpowiedzialny za zbieranie odpadów i segregację odpadów do tymczasowego składowania w zakładzie i 1 kierownik/pracownik odpowiedzialny za nadzorowanie gospodarowania odpadami
Zarządzanie reagowaniem w sytuacjach nagłych	2 pracowników (w tym 1 nowy pracownik) 2 nowych pracowników, którzy pracują w zakładzie od niedawna

Wielkość próby dokumentacji

Kluczowe dokumenty/rejestry, takie jak rejestry zużycia wody i energii, procedury zarządzania środowiskowego, rejestry szkoleń związanych z zagadnieniami dotyczącymi środowiska, raporty

z badań ścieków po oczyszczeniu itp., muszą zostać przeanalizowane, a ponadto powinny zostać pobrane odpowiednie kopie.

Oprócz wypełnienia szablonu Profilu zakładu, zakład powinien udostępnić wymaganą dokumentację z okresu co najmniej 12 ostatnich miesięcy.

Ocena audytu ICS

Poziomy określone w rozdziałach dotyczących wymagań środowiskowych ICS

W przypadku każdego rozdziału w audycie środowiskowym ICS, wymagania są podzielone na dwa poziomy:

- Wymagania podstawowe: świadomość środowiskowa i zgodność z prawem oraz wdrożone praktyki;
- Wymagania zaawansowane: najlepsze praktyki ciągłego doskonalenia (cele i plany działania, analiza wyników itp.).

Audyt powinien podkreślać konieczność spełnienia wymogów podstawowych i zachęcać zakład do wykroczenia poza nie. Celem jest nakłonienie zakładu do przyjęcia podejścia „ciągłego doskonalenia”. Członkowie ICS będą przestrzegać poziomu zgodności obiektów, najpierw żądając zapewnienia zgodności z wymaganiami podstawowymi, a następnie koncentrując się na wymaganiach zaawansowanych.

Podwójny system oceny ICS

Audyt środowiskowy ICS opiera się na systemie podwójnej oceny składającym się z wartości procentowej (0–100%) i litery (A, B, C, D, E) na przykład: globalna ocena audytu może wynosić 90% B, 60% C itd. Wartość procentowa wskazuje stopień zgodności zakładu, a litera wskazuje stopień krytyczności związany ze zdefiniowanymi głównymi niezgodnościami.

System oceny ICS jest oparty na tabeli progów w połączeniu z ustaleniami krytycznych niezgodności, które wymagają natychmiastowej uwagi i działania. Na przykład, jeśli zostanie zgłoszone powiadomienie alarmowe, ocena zakładu może wynosić 85% E: obiekt jest w większości zgodny z normami środowiskowymi, ale zidentyfikowano jeden poważny problem, który spowodował zgłoszenie alarmowe (np. odprowadzanie ścieków bezpośrednio do środowiska). System audytów ICS jest zaprojektowany tak, aby informować o globalnym poziomie zakładu i jednocześnie wyraźnie sygnalizować główne niezgodności.

Każdy rozdział audytu dzieli się dalej w następujący sposób:

- **Nieocenione pytania informacyjne** dotyczące obowiązującego prawa lokalnego i informacji specyficznych dla placówki;
- **Ocenione pytania dotyczące zgodności:** kilka pytań ma charakter krytyczny i dlatego mają większą wagę w ogólnym wyniku;

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

- **Pytania krytyczne wywołujące powiadomienie alarmowe** (prosimy zapoznać się z poniższym podrozdziałem dotyczącym powiadomień alarmowych);
- **Najlepsze praktyki** są identyfikowane przez audytorów, gdy praktyki zakładu wykraczają poza zgodność z prawem. Najlepsze praktyki są zgłaszane w kwestionariuszu audytu, ale nie mają wpływu na ogólną ocenę zakładu.

Wszystkie oceniane pytania w kwestionariuszu audytowym są sformułowane według tej samej logiki: „Tak” oznacza pełną zgodność, a „Nie” zgłasza niezgodność. Ocena dla każdego pytania jest automatycznie obliczana w systemie audytu środowiskowego ICS.

Przykład podsumowania wyników audytu według rozdziałów

	Rating		Alert Notification	Advanced requirements (assessed if the global rating is equal or higher than 75%B)	Best Practices	Rating of Previous audit
	%	Code				
1. Environmental Management Systems	0%	#DIV/0!	NO		0	
2. Energy Use, Transport and Greenhouse Gases (GHGs)	0%	#DIV/0!	NO		0	
3. Water Use	0%	#DIV/0!	NO		0	
4. Wastewater and Effluent	0%	#DIV/0!	NO		0	
5. Emissions to Air	0%	#DIV/0!	NO		0	
6. Waste Management	0%	#DIV/0!	NO		0	
7. Pollution Prevention and Hazardous and Potentially Hazardous Substances	0%	#DIV/0!	NO		0	
8. Emergency Response Management	0%	#DIV/0!	NO		0	
AUDIT GLOBAL RATING	0%	E	NO	Not assessed	0	

Powiadomienia alarmowe

Powiadomienia alarmowe są wyzwalane przez audytorów, gdy identyfikowane są zdefiniowane krytyczne niezgodności wymagające natychmiastowej uwagi członków ICS, ponieważ:

- Zagrożenie dla środowiska i bezpieczeństwa pracowników lub
- Należy uwzględnić przypadki odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do środowiska, niewłaściwe praktyki utylizacji odpadów niebezpiecznych (zwłaszcza odpadów chemicznych i szlamu z oczyszczalni ścieków) oraz niebezpieczne praktyki obchodzenia się z niebezpiecznymi substancjami, które mogą zagrażać bezpieczeństwu pracowników i środowisku.

Odmowa wstępu do zakładu

Zakład powinien umożliwiać audytorom dostęp do zakładu w celu przeprowadzenia audytu środowiskowego ICS. Zdarzają się jednak przypadki, gdy zakład odmawia wpuszczenia audytorów do zakładu lub jego części. W takim przypadku obowiązuje następująca procedura:

- Zespół audytorów wyjaśnia przedstawicielowi zakładu lub osobie kontaktowej cel wizyty i procedurę audytu.
- Audytorzy sporządzają notatki dotyczące wszystkich szczegółów sytuacji, aby przedstawić je członkowi ICS.
- W przypadku odmowy dostępu ze strony zakładu kierownictwo zakładu może skontaktować się ze swoim dostawcą /klientem w celu weryfikacji ważności i znaczenia audytu środowiskowego ICS.

- Jeśli powyższe rozwiązanie zawiedzie i zakład odmówi audytorom wstępu na teren, audytorzy natychmiast przesyłają członkowi ICS powiadomienie o odmowie dostępu. Wymagane będzie złożenie podpisu i przyłożenie pieczęci firmy. Audyt jest zatem sklasyfikowany jako „Odmowa dostępu”.
- Kopia powiadomienia o odmowie dostępu zostanie przesłana do zakładu.

Skargi zgłaszane przez zakład

W przypadku skarg lub odwołań dotyczących audytu lub firmy audytorskiej zakłady powinny skontaktować się z członkiem ICS z prośbą o przeprowadzenie audytu, a w razie potrzeby z zespołem ICS pod adresem contact@ics-asso.org, podając szczegóły problemu.

Rozdział 1 - Wymagania / Systemy zarządzania środowiskowego

Wymagania podstawowe

- 1.1. Jeśli zakład jest zobowiązany do przestrzegania branżowych lub krajowych kodeksów ochrony środowiska lub jest zobowiązany do posiadania określonych dokumentów związanych ze środowiskiem, takich jak pozwolenia, licencje, oficjalne umowy i certyfikaty, zakład musi je posiadać.
- 1.2. Wymagane pozwolenia, licencje, oficjalne umowy i certyfikaty powinny być ważne i zgodne ze stanem bieżącym.
- 1.3. Zakład powinien mieć politykę określającą jego podejście do zarządzania środowiskowego.
- 1.4. Zakład powinien wprowadzić mechanizm zapewniający aktualność obowiązujących i powiązanych wymogów prawnych w zakresie zgodności z przepisami.
- 1.5. Osoba z kierownictwa powinna być wyznaczona do koordynowania działań związanych z zarządzaniem środowiskowym.
- 1.6. Zakład powinien oceniać istotne aspekty środowiskowe i konsekwencje związane z jego działalnością.
- 1.7. Zakład powinien udokumentować swoje cele i plany działania w zakresie głównych oddziaływań środowiskowych.
- 1.8. Zakład powinien mieć proces okresowej oceny swoich wyników w zakresie ochrony środowiska (zgodnie z lokalnymi przepisami lub przynajmniej raz w roku).
- 1.9. Zakład powinien mieć zakładowy komitet środowiskowy.

Wymagania zaawansowane

- 1.10. Zakład powinien mieć zdefiniowane standardy dla dostawców (np. dostawców usług, wykonawców, dostawców surowców), które określają oczekiwany poziom wydajności środowiskowej.
- 1.11. Zakład powinien zapewniać szkolenia w zakresie ochrony środowiska oraz procedur środowiskowych i szkolenia te powinny być regularnie powtarzane.

Rozdział 2 - Wymagania / użycie energii, transport i gazy cieplarniane

Wymagania podstawowe

- 2.1. Jeśli zakład wytwarza energię (parę wodną, elektryczność, ciepło...) i jest zobowiązany do posiadania pozwoleń, licencji lub oficjalnych zezwoleń na taką działalność, zakład musi je posiadać.
- 2.2. Pozwolenia, licencje lub oficjalne zezwolenia muszą być ważne.
- 2.3. Zakład musi znać wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia zużycia energii.
- 2.4. Zakład powinien mieć zainstalowane liczniki zużycia energii lub inne środki umożliwiające dokonywanie pomiaru całego zużycia energii przez zakład.
- 2.5. Zakład powinien regularnie (co miesiąc) monitorować całkowite zużycie energii.
- 2.6. Zakład powinien być wolny od wszelkich wycieków pary/sprężonego powietrza.
- 2.7. Zakład powinien prowadzić szacunki dotyczące jego zużycia energii na poziomie poszczególnych działów, sekcji i procesów.
- 2.8. Zakład powinien przeprowadzać kontrole wewnętrzne w celu zidentyfikowania i uniknięcia typowych sytuacji, w których w produkcji ma miejsce marnotrawstwo energii (np. słaba izolacja linii parowych, niepotrzebne oświetlenie itp.). Kontrole te powinny być prowadzone regularnie (co najmniej raz na 6 miesięcy).
- 2.9. Zakład powinien zapewnić szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zużycia energii, transportu i wytwarzania gazów cieplarnianych.

Wymagania zaawansowane

- 2.10. Zakład powinien zainstalować mierniki zużycia energii lub inne środki umożliwiające dokonywanie pomiaru i analizę zużycia energii na poziomie poszczególnych działów, sekcji i procesów.
- 2.11. Zakład powinien być w stanie analizować i mierzyć zużycie energii dla poszczególnych źródeł energii.
- 2.12. Zakład powinien monitorować lub rutynowo oceniać emisje gazów cieplarnianych związane z procesami/działalnością zakładu, zużyciem paliwa w ramach transportu na terenie zakładu lub poza nim, działalnością rolniczą itp.
- 2.13. Zakład powinien mieć cele i plany działania, które mają na celu zmniejszenie jego wpływu na środowisko w zakresie wykorzystania energii oraz dotyczące zwiększenia wydajności w odniesieniu do zużycia energii, transportu, gazów cieplarnianych.

Rozdział 3 – Wymagania / Zużycie wody

Wymagania podstawowe

- 3.1. Jeśli zakład wykorzystuje wodę pobieraną z odwiertów na terenie zakładu lub z rzek, strumieni, jezior itp., powinien określić, czy wymaga to uzyskania od zakładu zezwolenia,

licencji lub oficjalnej umowy na tę działalność. Jeśli tak, zakład powinien określić, jakie są ograniczenia i warunki związane z tym zezwoleniem/licencją i zastosować się do nich.

- 3.2. Te pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy muszą być ważne.
- 3.3. Zakład powinien określić, jakie są wymogi prawne dotyczące monitorowania i śledzenia zużycia wody.
- 3.4. Zakład powinien zainstalować przepływomierz w punkcie wydobywania/źródła wody surowej lub słodkiej.
- 3.5. Zakład powinien monitorować i śledzić całkowite zużycie wody. Należy udokumentować miesięczne całkowite zużycie wody.
- 3.6. Zakład powinien być wolny od wszelkich znaczących wycieków wody z maszyn i rurociągów dostarczających wodę do produkcji.
- 3.7. Zakład powinien być wolny od wszelkich znaczących wycieków wody z toalet, biur, stołówek itp.
- 3.8. Zakład nie powinien odprowadzać jakichkolwiek ścieków bytowych bezpośrednio do środowiska.
- 3.9. Zakład powinien prowadzić szacunki dotyczące jego zużycia wody na poziomie poszczególnych działów, sekcji i procesów.
- 3.10. Zakład powinien przeprowadzać kontrole wewnętrzne w celu zidentyfikowania i uniknięcia typowych sytuacji, w których w produkcji ma miejsce marnotrawstwo wody (np. wycieki wody, bezużyteczne nadmierne zużycie wody dla określonej operacji itp.). Kontrole te powinny być prowadzone regularnie (co najmniej raz na 6 miesięcy).
- 3.11. Zakład powinien zapewnić szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zużycia wody.

Wymagania zaawansowane

- 3.12. Zakład powinien zainstalować mierniki zużycia wody lub inne środki umożliwiające dokonywanie pomiaru i analizę zużycia wody na poziomie poszczególnych działów, sekcji i procesów.
- 3.13. Zakład powinien ustalić cele dotyczące ograniczania zużycia wody.

Rozdział 4 – Wymagania / Ścieki i odpady płynne

Wymagania podstawowe

- 4.1. Zakład powinien określić, czy zgodnie z lokalnymi przepisami jego działalność wymaga zezwolenia, licencji lub oficjalnej umowy na odprowadzanie ścieków/odpadów płynnych za pośrednictwem odpowiedniej instalacji.
- 4.2. Zakład powinien upewnić się, że wymagane zezwolenie, licencja lub oficjalna umowa są ważne.

- 4.3. Zakład powinien przestrzegać przepisów dotyczących instalacji zakładowej oczyszczalni ścieków lub oczyszczania wstępnego, jeśli wymagają tego pozwolenia, licencje lub umowy.
- 4.4. Procesy oczyszczalni (zakładowej oczyszczalni ścieków lub instalacji oczyszczania wstępnego) muszą być efektywne.
- 4.5. Zakład powinien mieć plan odprowadzania ścieków, umożliwiający zidentyfikowanie wszystkich przepływów ścieków przemysłowych i miejsc ich odprowadzania.
- 4.6. Zakład nie powinien odprowadzać jakichkolwiek ścieków przemysłowych bezpośrednio do środowiska.
- 4.7. Wymagane parametry ścieków po oczyszczeniu powinny być regularnie kontrolowane przez zewnętrzne laboratorium (zgodnie z prawem lub z częstotliwością określoną w umowie z zewnętrzną oczyszczalnią ścieków, bądź co najmniej raz na 6 miesięcy).
- 4.8. Parametry ścieków po oczyszczeniu muszą mieścić się w granicach określonych obowiązującymi przepisami lub normami dotyczącymi zewnętrznej oczyszczalni ścieków, zgodnie z ostatnim raportem z badań sporządzonym przez laboratorium zewnętrzne. Raport z badań musi być datowany w ciągu ostatnich 6 miesięcy.
- 4.9. Zakład powinien mieć wewnętrzną procedurę kontroli i monitorowania parametrów ścieków po oczyszczeniu (w tym rejestry dotyczące przyrządów testowych i konserwacji przyrządów, a także listy wymaganych testów).
- 4.10. Operator oczyszczalni ścieków lub osoba odpowiedzialna za oczyszczanie wstępne musi rozumieć i znać obowiązujące w zakładzie procedury przeprowadzania testów.
- 4.11. Zakład powinien regularnie przeprowadzać wewnętrzne testy i prowadzić dokumentację.
- 4.12. Parametry ścieków muszą mieścić się w granicach określonych obowiązującymi przepisami lub normami dotyczącymi zewnętrznej oczyszczalni ścieków, zgodnie z ostatnim raportem z badań sporządzonym wewnątrz przez zakład po oczyszczeniu.
- 4.13. Przepływomierze wody powinny być zainstalowane w miejscach wstępnego oczyszczania oraz doprowadzania i odprowadzania wody z zakładowej oczyszczalni ścieków.
- 4.14. Na podstawie danych o zużyciu wody dla poszczególnych procesów produkcyjnych oraz odczytów z mierników wlotowych i wylotowych oczyszczalni ścieków należy zapewnić, że oczyszczaniu poddawana będzie całość ścieków.
- 4.15. Zakład powinien podjąć działania, aby uniknąć ryzyka przepełnienia (dostępne pompy zapasowe i odległość bezpieczeństwa między powierzchnią wody a górną krawędzią zbiornika).
- 4.16. Wydajność oczyszczalni ścieków powinna być odpowiednia i wystarczająca dla objętości oczyszczanych ścieków.
- 4.17. Zbiorniki powinny być w dobrym stanie.
- 4.18. Czynności konserwacyjne dotyczące oczyszczalni ścieków powinny być prowadzone, udokumentowane i rejestrowane.
- 4.19. Zakład powinien przeprowadzić szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zarządzania oczyszczalnią ścieków.

Wymagania zaawansowane

- 4.20. Zakład powinien wyznaczyć cele dotyczące zmniejszenia ilości wytwarzanych ścieków lub poziomu zanieczyszczenia wód oraz poprawy procesów oczyszczania ścieków.

- 4.21. Jeśli zakład planuje zwiększenie produkcji, powinien upewnić się, że obecna wydajność oczyszczalni ścieków jest wystarczająca dla oczyszczania dodatkowej ilości wytwarzanych ścieków.
- 4.22. Jeśli nie jest ona wystarczająca, zakład powinien opracować plan zapewniający oczyszczanie dodatkowej ilości ścieków.

Rozdział 5 – Wymagania / Emisje do powietrza

Wymagania podstawowe

- 5.1. Zakład powinien określić, czy zgodnie z lokalnymi przepisami jego działalność wymaga zezwolenia, oficjalnej umowy lub licencji na emisje do powietrza.
- 5.2. Zakład powinien upewnić się, że wymagane zezwolenie, oficjalna umowa lub licencja są ważne.
- 5.3. Zakład musi znać wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia emisji do powietrza.
- 5.4. Zakład powinien zapewnić właściwą kontrolę i konserwację maszyn ciężkich, takich jak kotły i generatory.
- 5.5. Jeśli zakład uwalnia do powietrza substancje toksyczne z kominów lub za pośrednictwem emisji rozproszonych, powinien posiadać filtry i/lub systemy kontroli emisji do powietrza zgodnie z wartościami granicznymi określonymi przepisami miejscowymi.
- 5.6. Badania emisji do powietrza z kominów należy przeprowadzać regularnie (zgodnie z prawem lub przynajmniej raz w roku).
- 5.7. Emisje do powietrza z kominów powinny mieścić się w granicach określonych przez obowiązujące przepisy lub normy międzynarodowe, na podstawie ostatniego raportu z testu przeprowadzonego przez stronę trzecią.
- 5.8. Zakład powinien zidentyfikować i udokumentować wszystkie potencjalne źródła emisji do powietrza (emisje ze źródeł punktowych i niezorganizowanych do powietrza).
- 5.9. Zakład powinien posiadać środki w celu wykrywania wycieków gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową/gazów fluorowanych i odpowiednie wyposażenie w celu ograniczenia wycieków substancji zubożających warstwę ozonową/gazów fluorowanych.
- 5.10. W przypadku instalacji jakiegokolwiek procesu oczyszczania gazu przemysłowego musi on być odpowiednio monitorowany i kontrolowany.
- 5.11. Zakład powinien przeprowadzić szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zarządzania emisjami do powietrza i gazami stanowiącymi substancje zubożające warstwę ozonową.
- 5.12. Jakość powietrza powinna być monitorowana przez firmę zewnętrzną.
- 5.13. Jakość powietrza powinna być monitorowana regularnie (zgodnie z prawem lub przynajmniej raz w roku w sezonie szczytowym).

- 5.14. Wyniki testów jakości powietrza powinny mieścić się w granicach określonych przez obowiązujące przepisy lub normy międzynarodowe.
- 5.15. Zakład powinien zapewnić pracownikom maski oddechowe lub inne odpowiednie maski, gdy charakterystyki bezpieczeństwa stosowanych substancji lub działalność zakładu tego wymagają.

Wymagania zaawansowane

- 5.16. Zakład powinien ustalić cele dotyczące ograniczania zużycia wody emisji do powietrza oraz ilości wykorzystywanych w zakładzie gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową.

Rozdział 6 – Wymagania / Gospodarka odpadami

Wymagania podstawowe

- 6.1. Zakład powinien określić, czy jako wytwórca odpadów musi uzyskać rejestrację wydawaną przez uprawnione organy nadzoru.
- 6.2. Zakład powinien upewnić się, że wymagane zezwolenie, oficjalna umowa lub licencja są ważne.
- 6.3. Zakład musi znać wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia wytwarzania odpadów.
- 6.4. Zakład powinien zbierać i przechowywać wszystkie wytworzone odpady w wydzielonych, dedykowanych obszarach.
- 6.5. Zakład powinien prowadzić spis odpadów, określający ich rodzaje i ilości (w tym szlam).
- 6.6. Spis ten powinien być regularnie aktualizowany (na przykład w zależności od częstotliwości zbierania odpadów).
- 6.7. Zakład powinien oddzielać odpady niebezpieczne od strumieni odpadów innych niż niebezpieczne.
- 6.8. Dostęp do miejsc(a) składowania odpadów niebezpiecznych powinien być ograniczony tylko do upoważnionych pracowników.
- 6.9. Jeśli na terenie zakładu znajduje się oczyszczalnia ścieków, szlam z oczyszczalni lub w ujęciu ogólnym wszelkie inne rodzaje niebezpiecznych odpadów/substancji powinny być tymczasowo przechowywane w wyznaczonym miejscu na terenie zakładu, na twardym podłożu (lub w pojemnikach drugorzędnych), bez możliwości kontaktu z wodą deszczową.
- 6.10. Umowy/kontrakty z podmiotami zajmującymi się gospodarką odpadami powinny zostać podpisane dla wszystkich wytwarzanych na terenie zakładu odpadów niebezpiecznych.
- 6.11. Umowy/kontrakty z podmiotami zajmującymi się gospodarką odpadami powinny zostać podpisane dla wszystkich wytwarzanych na terenie zakładu odpadów innych niż niebezpieczne.
- 6.12. Jeżeli podmioty zajmujące się gospodarką odpadami muszą posiadać licencję wydaną przez organ regulacyjny lub władze lokalne, zakład powinien posiadać kopie licencji i zezwoleń jego kontrahentów zajmujących się odpadami.

- 6.13. Zakład powinien podjąć działania, aby zapobiec potencjalnemu negatywnemu wpływowi odpadów niebezpiecznych na środowisko i zdrowie podczas ich utylizacji (puste beczki myte na terenie zakładu, całkowicie wysuszony szlam itp.).
- 6.14. Zakład nie powinien prowadzić jakiegokolwiek spalania odpadów i/lub ich niekontrolowanego składowania na terenie zakładu.
- 6.15. Należy wyznaczyć kierownika odpowiedzialnego za gospodarkę odpadami.
- 6.16. Zakład powinien dysponować kompletną i zgodną z wymogami procedurą gospodarowania odpadami w odniesieniu do ich zbierania i tymczasowego składowania.
- 6.17. Umowy/kontrakty z wykonawcami zajmującymi się odpadami niebezpiecznymi powinny zawierać sposób unieszkodliwiania odpadów (spalanie, składowanie, recykling) w odniesieniu do wszystkich odpadów niebezpiecznych.
- 6.18. Umowy/kontrakty z wykonawcami zajmującymi się odpadami niesklasyfikowanymi jako niebezpieczne powinny zawierać sposób unieszkodliwiania odpadów (spalanie, składowanie, recykling) w odniesieniu do wszystkich odpadów niesklasyfikowanych jako niebezpiecznych.
- 6.19. Zakład powinien przeprowadzić szkolenia dla wszystkich odpowiednich pracowników w zakresie gospodarowania odpadami.

Wymagania zaawansowane

- 6.20. W przypadku korzystania z zewnętrznych wykonawców odpowiedzialnych za gospodarowanie odpadami, zakład powinien określić, czy przeprowadzane są regularne kontrole/audyty tych wykonawców.
- 6.21. Zakład powinien ustalić cele dotyczące ograniczania ilości wytwarzanych odpadów.
- 6.22. Zakład powinien określić, czy materiały odpadowe są poddawane recyklingowi (na terenie zakładu lub poza nim).

Rozdział 7 – Wymagania / Zapobieganie zanieczyszczeniom, postępowanie z substancjami niebezpiecznymi i potencjalnie niebezpiecznymi

Wymagania podstawowe

- 7.1. Zakład powinien określić, czy zgodnie z lokalnymi przepisami jego działalność wymaga licencji, zezwolenia lub oficjalnej umowy dotyczącej substancji niebezpiecznych.
- 7.2. Te pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy muszą być ważne zgodnie z lokalnymi przepisami.
- 7.3. Należy wyznaczyć doświadczonego/wykwalifikowanego kierownika odpowiedzialnego za zarządzanie chemikaliami w zakładzie.
- 7.4. Zakład powinien prowadzić wiarygodny i kompletny wykaz środków chemicznych zawierający następujące podstawowe informacje: obszar zastosowania, nazwa chemiczna, numery CAS składników chemicznych, dostawca chemikaliów, dostępność kart MSDS i przechowywane ilości.
- 7.5. Wykaz ten powinien być regularnie aktualizowany.

- 7.6. Karty charakterystyki bezpieczeństwa materiału (MSDS) powinny być dostępne dla wszystkich pracowników w miejscowym języku, w pobliżu miejsc, gdzie substancje chemiczne są używane i przechowywane.
- 7.7. Zakład powinien przechowywać pełną (obejmującą 16 sekcji) oryginalną wersję kart charakterystyki bezpieczeństwa materiału dla wszystkich chemikaliów wykorzystywanych i przechowywanych na terenie zakładu.
- 7.8. Wszystkie pojemniki z substancjami chemicznymi powinny być oznakowane nazwą w miejscowym języku i odpowiednim symbolem zagrożenia (dla niebezpiecznych substancji).
- 7.9. Zakład powinien zachować oryginalną etykietę zgodną z wymaganiami GHS dla wszystkich pojemników, w których przechowywane są chemikalia na terenie zakładu.
- 7.10. Substancje niebezpieczne powinny być przechowywane w oddzielnym, dedykowanym pomieszczeniu(-ach), bezpiecznym, osłoniętym, czystym i dobrze wentylowanym, o odpowiedniej temperaturze.
- 7.11. Niezgodne substancje chemiczne powinny być odpowiednio odseparowane.
- 7.12. Dostęp do obszaru(-ów) składowania substancji chemicznych powinien mieć wyłącznie upoważnieni pracownicy.
- 7.13. Zakład powinien zapobiegać zagrożeniom dotyczącym wycieku chemikaliów za pomocą odpowiednich środków w obszarach składowania i produkcji.
- 7.14. Krany do mycia oczu i natryski powinny być podłączone do instalacji bieżącej wody i znajdować się w pobliżu obszarów składowania oraz wykorzystywania chemikaliów.
- 7.15. Zakład powinien dysponować udokumentowanymi i wdrożonymi procedurami postępowania z chemikaliami i ich przechowywania dla zapewnienia prawidłowego zarządzania chemikaliami.
- 7.16. Zakład powinien przeprowadzić szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz ich wykorzystywania.
- 7.17. Szkolenia te powinny być prowadzone systematycznie, zgodnie z obowiązującymi przepisami miejscowymi.

Wymagania zaawansowane

- 7.18. Zakład powinien ustalić cele i plany działania dotyczące wyeliminowania lub ograniczenia wykorzystywania substancji niebezpiecznych w zakładzie.
- 7.19. Zakład powinien mieć proces umożliwiający wymaganie od jego dostawców chemikaliów przestrzegania wymogów listy substancji podlegających ograniczeniom produkcyjnym.
- 7.20. Zakład powinien mieć system monitorowania zgodności z wymogami listy substancji podlegających ograniczeniom produkcyjnym dla wszystkich produktów/preparatów chemicznych znajdujących się na terenie zakładu.

Rozdział 8 – Wymagania / Zarządzanie reagowaniem w sytuacjach nagłych

Wymagania podstawowe

- 8.1. Zakład powinien określić, czy zgodnie z lokalnymi przepisami jego działalność wymaga licencji, zezwolenia lub oficjalnej umowy w odniesieniu do powiadamiania władz o wszystkich poważnych incydentach.
- 8.2. Wymagane pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy muszą powinny być ważne zgodnie z lokalnymi przepisami.
- 8.3. Zakład powinien zidentyfikować i udokumentować wszystkie potencjalne przyczyny sytuacji awaryjnych związanych ze środowiskiem oraz przeprowadzić ocenę poziomu zagrożeń.
- 8.4. Zakład powinien mieć plan lub procedurę reagowania w nagłych wypadkach w razie wycieku chemicznego.
- 8.5. Zakład powinien przeprowadzać próbne ćwiczenia dotyczące incydentów polegających na wycieku chemikaliów.
- 8.6. Ćwiczenia próbne dotyczące wycieku chemikaliów powinny być prowadzone regularnie (jeśli nie jest to określone obowiązującymi przepisami, co najmniej raz w roku).
- 8.7. Ćwiczenia próbne dotyczące wycieku chemikaliów powinny być udokumentowane, z określeniem co najmniej następujących informacji: data, liczba uczestników, opis przeprowadzonych działań i czas konieczny do usunięcia wycieku.
- 8.8. Zakład powinien zapewnić odpowiedni sprzęt do reagowania w nagłych wypadkach oraz materiały wszędzie tam, gdzie stosowane i przechowywane są chemikalia.
- 8.9. Zakład powinien mieć plan lub procedurę reagowania w nagłych wypadkach w razie incydentów dotyczących pożaru.
- 8.10. Zakład powinien mieć procedurę awaryjną dotyczącą oczyszczalni ścieków.
- 8.11. Zakład powinien prowadzić ewidencję wypadków przy pracy, obrażeń i chorób.

Wymagania zaawansowane

- 8.12. Zakład powinien przekazać plan reagowania w nagłych wypadkach wszystkim stronom, których może to dotyczyć.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Załącznik 1- Ocena dokumentów

Poniżej znajduje się lista dokumentów, które zakład będzie musiał udostępnić zespołowi audytu w dniu audytu, jeśli dokument ma zastosowanie i jest wymagany zgodnie z obowiązującymi przepisami miejscowymi (w danym kraju, pojedynczy dokument może dotyczyć także dwóch lub więcej poniżej wymienionych wymogów):

Rodzaj	Dokument
OGÓLNY	Układ zakładu
	Schemat przepływu produkcji
	Zawiadomienia o naruszeniu przepisów lub grzywny od agencji regulacyjnej
	Komunikacja z agencjami/organami nadzorującymi ochronę środowiska w związku z naruszeniami obowiązujących przepisów i incydentami dotyczącymi zanieczyszczenia środowiska (powietrze, woda, ścieki, odpady, zapach i hałas).
	Certyfikat środowiskowy / zezwolenie
	Zezwolenie na prowadzenie działalności
EMS	Poziom wymogów podstawowych
	Firmowa polityka ochrony środowiska
	System musi być regularnie aktualizowany, uwzględniając zmiany w przepisach i regulacjach prawnych
	Schemat organizacyjny
	Opis stanowiska kierownika odpowiedzialnego za koordynację działań w zakresie zarządzania środowiskowego
	Identyfikacja aspektów i konsekwencji dla środowiska
	Cele, wartości docelowe i plan działania dotyczący środowiska
	Dokumentacja komisji ds. zarządzania środowiskiem (wyróżnienie wskazująca listę pracowników będących członkami komisji, poruszane tematy itp.)
	Dokumentacja szkoleń w zakresie świadomości środowiskowej
	Poziom zaawansowany
	Standard środowiskowy stosowany przez zakład do oceny dostawców i dowody przeprowadzenia ocen
ZUŻYCIE ENERGII, TRANSPORT I GAZY CIEPLARNIANE	Poziom wymogów podstawowych
	Rejestry zużycia energii - całkowite zużycie energii dla różnych rodzajów źródeł energii: energia elektryczna, gaz ziemny, ropa naftowa, węgiel itp.
	Rejestry rozkładu zużycia energii dla poszczególnych działów/procesów/sekcji/rodzajów wykorzystania w zakładzie

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych

Wymagania środowiskowe ICS

	Raport z inspekcji linii parowych (kontrola wycieków pary) i ogólnej kontroli zakładu w celu zidentyfikowania łatwych możliwości oszczędzania energii
	Poziom zaawansowany
	Obliczenie emisji gazów cieplarnianych w ZAKRESIE 1 (a także w zakresach 2 i 3, jeśli są dostępne)
	Cele, wartości docelowe i plan działania związane z energią, transportem i redukcją emisji gazów cieplarnianych
	Szkolenie dla odpowiednich pracowników w zakresie: energii, transportu i gazów cieplarnianych
ZUŻYCIE WODY	Poziom wymogów podstawowych
	Rejestry zużycia wody: całkowite zużycie wody dla wszystkich poszczególnych źródeł wody
	Rejestry rozkładu zużycia wody dla poszczególnych działów/procesów/sekcji/rodzajów wykorzystania w zakładzie
	Raporty z kontroli wewnętrznych przeprowadzanych w zakładzie w celu identyfikacji wycieków wody, kontroli konserwacji maszyn wykorzystujących wodę, rurociągów wodnych itp. oraz z ogólnej kontroli zakładu w celu określenia łatwych możliwości oszczędzania wody
	Poziom zaawansowany
	Dokumentacja dotycząca oszczędności wody: cele i plan działań
	Szkolenie dla odpowiednich pracowników w zakresie: zużycia wody i oszczędności
ŚCIEKI I ODPADY PŁYNNE	Poziom wymogów podstawowych
	Umowa ze wspólną oczyszczalnią ścieków, jeżeli zakład korzysta ze wspólnej oczyszczalni ścieków w celu oczyszczania ścieków lub jest upoważniony do odprowadzania ścieków do instalacji kanalizacyjnej
	Plan odprowadzania lub układ rurociągu
	Raporty z badań jakości po zakończeniu oczyszczenia (od osób trzecich)
	Pomiary przepływu wody w miejscach pomiaru na wlocie i wylocie z oczyszczalni ścieków
	Zapisy dotyczące wewnętrznych testów dotyczących parametrów ścieków
	Procedury wewnętrznych testów dotyczących parametrów ścieków
	Udokumentowana pojemność oczyszczalni ścieków
	<u>Podręcznik</u> eksploatacji i konserwacji oczyszczalni ścieków
	Rejestry lub dowody szkoleń (wewnętrznych lub zewnętrznych) operatora oczyszczalni ścieków (wykazujące, że operator oczyszczalni ścieków posiada udokumentowaną wiedzę w zakresie eksploatacji oczyszczalni ścieków)
	Poziom zaawansowany

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

	Procedura awaryjna dotycząca oczyszczalni ścieków
	Cele, wartości docelowe i plan działania w celu ograniczenia zanieczyszczenia wody, zmniejszenia ilości ścieków lub poprawy procesu oczyszczania
	W przypadku planowanego wzrostu produkcji, dowody na to, że obecna wydajność oczyszczalni ścieków jest wystarczająca dla oczyszczania dodatkowej ilości ścieków, które będą wytwarzane
EMISJE DO POWIETRZA	Poziom wymogów podstawowych
	Identyfikacja głównych źródeł emisji do powietrza (pytanie informacyjne)
	Wszystkie rejestry dotyczące konserwacji/kontroli urządzeń (np. kotły i generatory)
	Raporty z testów emisji do powietrza z kominów
	Inwentaryzacja źródeł emisji do powietrza (źródła punktowe i nieorganizowane, w tym potencjalne źródła emisji gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową i gazów fluorowanych)
	Dokumentacja konserwacji sprzętu do oczyszczania powietrza
	Poziom zaawansowany
	Cele, wartości docelowe i plan działania w celu ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i/lub ilości generowanych emisji gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową/gazów fluorowanych
	Raport z badania jakości powietrza
	Szkolenie dotyczące emisji do powietrza i gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową dla odpowiednich pracowników (np. operator konserwacji)
GOSPODARKA ODPADAMI	Poziom wymogów podstawowych
	Wykaz odpadów
	Rejestr ilości szlamu generowanego przez oczyszczalnię ścieków (może zostać uwzględniony w wykazie)
	Umowy z wykonawcami zajmującymi się gospodarką odpadami (dla wszystkich rodzajów odpadów)
	Procedura/polityka gospodarowania odpadami
	Umowy z wykonawcami zajmującymi się gospodarką odpadami, dotyczące ostatecznego sposobu utylizacji/przetwarzania odpadów (dla wszystkich rodzajów odpadów z wyjątkiem szlamu)
	Umowa z wykonawcą zbiórki szlamu, dotycząca ostatecznego unieszkodliwienia/obróbki szlamu
	Szkolenie w zakresie gospodarki odpadami dla wszystkich odpowiednich pracowników (np. pracownicy odpowiedzialni za zbiórkę odpadów)
	Poziom zaawansowany
	Dowody potwierdzające, że zakład przeprowadza audyty wykonawców zajmujących się gospodarką odpadami
	Cele, wartości docelowe i plan działania w celu ograniczenia wytwarzania odpadów i poprawy ostatecznego przetwarzania/unieszkodliwiania odpadów

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

	Dowody dotyczące recyklingu odpadów
ZAPOBIEGANIE ZANIECZYSZCZENIOM, POSTĘPOWANIE Z SUBSTANCJAMI NIEBEZPIECZNYMI I POTENCJALNIE NIEBEZPIECZNYMI	Poziom wymogów podstawowych
	Spis zbiorników masowych (w tym ich zawartość, pojemność itp.), jeśli jakikolwiek zbiornik masowy znajduje się na terenie zakładu
	Dzienniki/raporty kontroli zbiorników masowych i dzienniki/raporty kontroli integralności zbiorników masowych, jeśli jakikolwiek zbiornik masowy znajduje się na terenie zakładu
	Wykaz substancji chemicznych chemiczne
	Oryginalne wersje kart charakterystyki bezpieczeństwa materiału, zawierających 16 sekcji
	Szkolenia w zakresie zarządzania i wykorzystywania substancji niebezpiecznych dla odpowiednich pracowników (np. pracownicy zajmujący się chemikaliami,...)
	Zakładowy system monitorowania zgodności z wymogami listy substancji podlegających ograniczeniom produkcyjnym
	Procedura dotycząca obsługi i przechowywania chemikaliów
	Poziom zaawansowany
	Cele, wartości docelowe i plan działania w zakresie redukcji wykorzystywania substancji chemicznych oraz zastępowania i eliminacji niebezpiecznych chemikaliów.
ZARZĄDZANIE REAGOWANIEM W SYTUACJACH NAGŁYCH	Poziom wymogów podstawowych
	Identyfikacja sytuacji nagłych/Plan reagowania w sytuacjach nagłych
	Procedura reagowania awaryjnego w przypadku wycieku chemicznego
	Raport z ćwiczeń próbnych dotyczących wycieku chemikaliów
	Procedura reagowania awaryjnego w przypadku pożaru
	Raport z ćwiczeń próbnych dotyczących gaszenia pożaru
	Dowody dotyczące wyznaczenia zespołu pracowników służb ratowniczych odpowiedzialnych za reagowanie w sytuacjach nagłych
	Szkolenie BHP dla nowych pracowników
	Szkolenie BHP dla istniejących pracowników
	Rejestr wycieków/incydentów i działań naprawczych, w tym korespondencji z uprawnionymi władzami, dotyczącej np. wycieków, zapachu, hałasu itp.
	Poziom zaawansowany
	Proces przeglądu Planu reagowania w sytuacjach nagłych

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Załącznik 2 - Słownik

Program praktyk / staży	Odnosi się do warunków zatrudnienia praktykantów, a mianowicie, czy program praktyk jest legalny, godzin pracy, umów, rodzaju pracy, nadzoru nauczyciela itp. Praktykanci / stażyści mogą być w wieku powyżej 18 lat.
Podwykonawca rezerwowi	Zgodnie z definicjami ICS oraz z zasadami wdrożenia narzędzi ICS: ▪ „Wykonawcy” to pracownicy, których głównym miejscem pracy jest audytowany zakład. Wykonawcy są więc definiowani niezależnie od stanowiska pracy. ▪ „Podwykonawcy” to pracownicy obecni na terenie zakładu tylko tymczasowo lub nieobecni na terenie zakładu. Firma(-y) wyznaczona(-e) przez audytowany zakład do przejęcia w całości lub częściowo procesu(-ów) produkcyjnego(-ych) lub zamówień zakupu, które muszą być obsługiwane na miejscu w zakładzie. Firma(-e) wyznaczona(-e) przez audytowany zakład do pełnego lub częściowego przejęcia procesu(-ów) produkcji lub zamówień deklarowanych w profilu zakładowym, które będą realizowane na terenie zakładu. Podwykonawcy rezerwowi dzielą się na dwie kategorie: - Podwykonawcy procesu: podwykonawcy, którzy są zaangażowani w przejęcie odpowiedzialności za część (-i) procesu (-ów) produkcji. Na przykład w przemyśle tekstylnym: przędzenie, farbowanie, drukowanie, haftowanie, pakowanie itp. - Podwykonawcy mocy produkcyjnych: podwykonawcy wykorzystywani przez audytowany zakład do alokacji nadwyżek produkcji lub zamówień zakupu (które były początkowo przydzielane do audytowanego zakładu). Producenci komponentów będą uważani za dostawców zakładu. Na przykład firma(-y) wyznaczona(-e) przez zakład w celu dostarczenia takiego rodzaju komponentów musi być zidentyfikowana jako dostawca (lista niewyczerpująca): przędzy, kartonów, etykiet, tkanin, zamków błyskawicznych, guzików, podszewki, torebek z tworzywa sztucznego, okładzin... O ile członek ICS nie określił inaczej, dostawcy zakładu nie powinni być objęci pytaniami dotyczącymi kwestii podwykonawczej.
Najlepsze praktyki	Najlepsza praktyka to zagadnienie, które zdaniem audytora wykracza poza normy sektorowe i obowiązujące prawo, w oparciu o które obiekt został poddany audytowi. W sprawozdaniu należy również podkreślić wszelkie zaobserwowane najlepsze praktyki. Najlepsze praktyki odnoszą się do obszarów, w których obiekt przekracza wymagania, zapewniając dodatkowe korzyści lub zarządzając problemami w szczególnie skuteczny sposób.
Zbiornik masowy	Termin ten obejmuje <u>duże</u> zbiorniki wykorzystywane do przechowywania płynów na terenie zakładu. Należy dodać zdjęcia.
Zakładowe pomieszczenie opieki nad dziećmi	Każde pomieszczenie w zakładzie przeznaczone dla dzieci niewykonujących pracy.
Dziecko	Zgodnie z konwencją MOP 182 termin ten ma zastosowanie do wszystkich osób poniżej 18. roku życia. Pracownicy młodociani nadal są dziećmi, lecz mogą mieć prawo do pracy, gdy są w wieku 15–18 lat.

Praca dzieci	Praca dzieci to praca wykonywana przez dzieci, która jest wykorzystywana ekonomicznie lub która może być niebezpieczna lub może kolidować z edukacją dziecka lub być szkodliwa dla zdrowia dziecka lub jego rozwoju fizycznego, umysłowego, duchowego, moralnego lub społecznego.
Klasyfikacja	Status pracownika zgodnie z definicją prawną. Przykłady klasyfikacji to pracownik otrzymujący miesięczną pensję, pracownik wynagradzany wg liczby godzin, pracownik nieotrzymujący wynagrodzenia na nadgodziny, stażysta, praktykant, pracownik tymczasowy, niepełny etat i stażysta.
Układy zbiorowe	Układy zbiorowe dotyczą procesu dobrowolnego lub działalności, w ramach której pracownicy i robotnicy omawiają i negocjują swoje relacje, w szczególności warunki pracy i regulację relacji między pracodawcami, pracownikami i ich organizacjami. Uczestnikami rokowań zbiorowych są sami pracodawcy lub ich organizacje oraz związki zawodowe lub, w razie ich braku, przedstawiciele swobodnie wyznaczeni przez pracowników.
Wspólna oczyszczalnia ścieków	Patrz definicja oczyszczalni ścieków. Termin „wspólna” oczyszczalnia ścieków oznacza, że oczyszczalnia ścieków jest wykorzystywana do zbierania i oczyszczania ścieków z różnych jednostek przemysłowych. Celem jest wspólne oczyszczanie ścieków, głównie jeśli chodzi o klastry małych jednostek przemysłowych.
Poufny proces rozpatrywania skarg	Skarga nie może być bezpośrednio powiązana z osobą składającą skargę, gdyż metoda komunikacji nie powinna pozwalać na identyfikację osoby, np. infolinia strony trzeciej, skrzynka pocztowa bez nadzoru, zaufana osoba, która jest odpowiedzialna za zachowanie tajemnicy. Odpowiedzi na anonimowe skargi powinny być zamieszczane w miejscach, które są dostępne dla wszystkich pracowników.
Wykonawca	Zgodnie z definicjami ICS oraz z zasadami wdrożenia narzędzi ICS: ▪ „Wykonawcy” to pracownicy, których głównym miejscem pracy jest audytowany zakład. Wykonawcy są więc definiowani niezależnie od stanowiska pracy. ▪ „Podwykonawcy” to pracownicy obecni na terenie zakładu tylko tymczasowo lub nieobecni na terenie zakładu. Podmiot (np. osoba, firma) zatrudniony przez zakład bez nawiązania bezpośredniego stosunku pracy w celu wykonania usługi lub pracy. Wykonawca nie jest bezpośrednim pracownikiem zakładu. Przykładami wykonawców są zatrudnieni na umowę zlecenie elektrycy, konserwatorzy, pracownicy stołówki, sprzątaczk i ochrony, którzy mogą być zatrudniani jako osoby indywidualne lub za pośrednictwem firmy. Wykonawcy mogą być zatrudnieni tymczasowo; wówczas pracownik jest zatrudniany przez agencję pracy tymczasowej, a następnie wynajmowany do wykonywania pracy w zakładzie (i pod jego nadzorem). Uznaje się, że pomiędzy pracownikiem tymczasowym a zakładem nie ma bezpośredniego stosunku pracy, choć istnieją zobowiązania prawne zakładu wobec pracownika tymczasowego, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Odpowiednia umowa o pracę jest zawarta na czas określony lub nieokreślony bez gwarancji jej kontynuacji.
Potrącenia	Kwoty potrącane z wynagrodzenia, różnica między kwotą brutto zarobków pracowników a kwotą netto, jaką faktycznie otrzymują.
Dyskryminacja w zatrudnieniu	Traktowanie pracowników w sposób różny lub mniej korzystny ze względu na cechy, które nie są związane z ich zasługami lub nieodłącznymi wymaganiami stanowiska pracy.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Odpady płynne (patrz także ścieki)	Odpady płynne pochodzące z zakładu, gospodarstwa rolnego, jednostki handlowej lub gospodarstwa domowego, odprowadzane do cieku wodnego, takiego jak rzeka, jezioro lub laguna, bądź też kanalizacji lub zbiornika wodnego.
Oczyszczalnia ścieków	Oczyszczanie określa procesy stosowane do oczyszczania ścieków przemysłowych z procesów mokrych, które są wytwarzane przez przemysł jako niepożądany produkt uboczny. Po oczyszczeniu, ścieki przemysłowe (lub ścieki ściekowe) mogą być ponownie wykorzystane lub odprowadzone do kanalizacji sanitarnej lub do wód powierzchniowych w środowisku.
Jednakowa płaca za jednakową pracę	Zasada jednakowej płacy za pracę o jednakowej wartości oznacza, że stawki i rodzaje wynagrodzeń nie powinny być oparte na jakiejkolwiek podstawie dyskryminacyjnej – patrz lista powyżej – ale na obiektywnej ocenie wykonanej pracy. Dopuszczalne są różnice w wynagrodzeniach, które odzwierciedlają różnice w latach kształcenia i doświadczenia zawodowego.
Wyjście awaryjne	Drzwi wyjściowe lub okno zidentyfikowane jako wyjście awaryjne w planie ewakuacji.
Droga ewakuacyjna	Ciągła i niezakłócona droga przejazdu z dowolnego punktu budynku lub budowli do drogi publicznej (np. punktu zbiórki).
Schody ewakuacyjne	Schody przeznaczone do ewakuacji z budynku, zgodnie z planem ewakuacyjnym posesji.
Wyjście awaryjne przez okno	Okna zidentyfikowane jako wyjście awaryjne w planie ewakuacji.
Emisje do powietrza	Istnieją trzy główne źródła emisji do powietrza: 1) Emisje ze źródeł punktowych: emisje ze źródeł stacjonarnych i identyfikowalnych, takich jak emisje z komina generatora (emitowane do atmosfery przez jedno źródło punktowe – odpowietrznik lub komin); 2) Emisje niezorganizowane: niezorganizowane emisje do powietrza odnoszą się do emisji, które są rozłożone przestrzennie na dużym obszarze i nie są ograniczone do określonego punktu odprowadzania. Powstają one w przypadku operacji, w których gazy spalinowe nie są wychwytywane i kierowane do komina. 3) Emisje ze źródeł ruchomych: emisje z pojazdów; podobnie jak w przypadku innych procesów spalania, emisje z pojazdów obejmują CO, NO _x , SO ₂ , PM i LZO.
Warunki zatrudnienia	Warunki, które pracodawca i pracownik uzgadniają w odniesieniu do danej pracy. Warunki zatrudnienia obejmują wynagrodzenie, świadczenia, godziny pracy, zakres obowiązków i okresy próbnego.
Środowisko	Otoczenie, w którym firma prowadzi swoją działalność, takie jak powietrze, woda, ziemia, zasoby naturalne, flora, fauna, ludzie i ich wzajemne powiązania. Uwaga 1: Otoczenie może rozciągać się od wewnątrz firmy do systemu lokalnego, regionalnego i globalnego. Uwaga 2: Otoczenie może zostać opisane pod względem różnorodności biologicznej, ekosystemów, klimatu lub innych cech. (definicja wg normy ISO 14001:2015)
Aspekt środowiskowy	Element działań, produktów lub usług firmy, które wchodzi w interakcje lub mogą oddziaływać na środowisko. Uwaga 1: Aspekt środowiskowy może powodować oddziaływanie(-a) na środowisko. Znaczący aspekt środowiskowy może dotyczyć jednego lub większej liczby istotnych aspektów środowiskowych. Uwaga 2: Znaczące aspekty środowiskowe są określane przez firmę na podstawie jednego lub większej liczby kryteriów. (definicja wg normy ISO 14001:2015)

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Komitet ds. środowiskowych	Grupa odpowiedzialnych pracowników, którzy zostali wyznaczeni lub wybrani do podejmowania decyzji dotyczących wartości środowiskowych, działań i strategii firmy. Pracownicy mogą pochodzić z różnych poziomów hierarchicznych (menedżerowie, pracownicy kluczowi i pracownicy szeregowi).
Wpływ na środowisko	Zmiana w środowisku, niekorzystna lub korzystna, całkowicie lub częściowo wynikająca z aspektów środowiskowych działania firmy (definicja wg normy ISO 14001:2015).
System zarządzania środowiskowego	System zarządzania środowiskowego to zestaw praktyk i procesów pomagających firmom zarządzać oddziaływaniem na środowisko i poprawiać wydajność środowiskową w odniesieniu do ich produktów, usług i działań. System zarządzania środowiskowego zapewnia strukturę zarządzania środowiskowego i obejmuje takie obszary, jak szkolenia, zarządzanie rejestrami, inspekcje, cele i polityki.
Kierownik ds. środowiska	Członek zarządu powołany do pełnienia ogólnej odpowiedzialności za wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego. Nie oznacza to, że osoba na tym stanowisku odpowiada za każde zadanie związane z kwestiami środowiskowymi, ale musi upewnić się, że system działa prawidłowo, a w szczególności pełni dwa ważne obowiązki: 1) przekazywanie informacji i raportów kierownictwu wyższego szczebla w odniesieniu do statusu wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego; 2) koordynowanie prac dotyczących wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego z innymi członkami zarządu i pracownikami niższego szczebla.
Cel środowiskowy	Wynik, jaki musi osiągnąć firma zgodnie z jej polityką ochrony środowiska (definicja wg normy ISO 14001:2015).
Polityka ochrony środowiska	Zamiary i kierunki działania firmy związane z efektywnością środowiskową, wyrażone w postaci formalnej na najwyższych szczeblach kierownictwa (definicja wg normy ISO 14001:2015).
Profil zakładowy	Kwestionariusz wypełniony przez zakład przed audytem z danymi wymaganymi przez firmę audytorską w celu przygotowania się do audytu. Profil zakładowy obejmuje takie dane jak profil pracowników, wielkość zakładu, procesy produkcyjne itp.
Falszowanie	Proces tworzenia, adaptacji lub imitacji dokumentów z zamiarem wprowadzenia w błąd, aby wyglądały na zgodne z lokalnym prawem, międzynarodowymi standardami lub Kodeksem postępowania klienta. Np. sfałszowana licencja na prowadzenie działalności gospodarczej.
Wolność zrzeszania się	Wolność zrzeszania się oznacza poszanowanie prawa pracodawców i pracowników do swobodnego i dobrowolnego zakładania i przystępowania do organizacji według własnego wyboru, bez ingerencji lub monitorowania z zewnątrz.
GHS (Globalny zharmonizowany system identyfikacji i etykietowania chemikaliów)	Globalnie Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów (GHS) jest systemem opracowanym przez ONZ w celu standaryzacji i harmonizacji klasyfikacji oraz etykietowania chemikaliów na całym świecie.
Gazy cieplarniane	Gazy cieplarniane są gazami obecnymi w ziemskiej atmosferze, które pochłaniają/zatrzymują część promieniowania pochodzącego z Ziemi, powodując ocieplenie atmosfery (zwane „efektem cieplarnianym”). Proces ten jest główną przyczyną zmian pogody na Ziemi, nazywanych „zmianami klimatycznymi”. Główne gazy cieplarniane to dwutlenek węgla (CO ₂) pochodzący ze spalania paliw, metan (CH ₄) z rolnictwa, wysypisk śmieci, dwutlenek azotu (N ₂ O) związany z produkcją

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

	i używaniem nawozów oraz gazy fluorowane (F), np. czynniki chłodnicze. Największy wpływ wykorzystywania energii na środowisko stanowi wytwarzanie gazów cieplarnianych. (Źródło: Wytyczne dotyczące wdrażania GSCP w zakresie ochrony środowiska)
Skargi	Oświadczenie dotyczące skargi na coś, co zdaniem osoby zgłaszającej jest uważane za złe lub niesprawiedliwe.
Proces składania skarg	Sformalizowany sposób przyjmowania, oceny i rozpatrywania skarg.
Niebezpieczna substancja/materiał	Materiały niebezpieczne: są to materiały, które ze względu na swoje właściwości fizyczne i/lub chemiczne stanowią nadmierne ryzyko dla mienia, środowiska lub zdrowia ludzkiego. Materiały (w tym mieszaniny i roztwory) mogą być klasyfikowane w zależności od stwarzanego przez nie zagrożenia w następujący sposób: łatwopalne, żrące, toksyczne, wybuchowe itp. (źródło: Wytyczne IFC dotyczące zarządzania materiałami niebezpiecznymi).
Pracownik świadczący pracę nakładczą	Pracownik świadczący pracę nakładczą to osoba, która za ustaloną stawkę wynagrodzenia (może być akordowe) wykonuje na rzecz zakładu pracę w swoim domu, a zakład nie jest ostatecznym konsumentem dostarczonego produktu lub usługi.
Jakość powietrza w pomieszczeniach	Dotyczy jakości powietrza wewnątrz i wokół budynków oraz konstrukcji, w szczególności w odniesieniu do czynników dotyczących zdrowia i komfortu mieszkańców budynków. Jakość powietrza w pomieszczeniach obejmuje emisje nieorganizowane, materiały w postaci cząstek stałych, lotnych związków organicznych, gazów itd.
Oczyszczanie przemysłowych gazów odlotowych	Wszystkie techniki stosowane w celu ograniczenia lub wyeliminowania cząstek stałych (takich jak pył) i/lub gazów ze strumieni spalin przemysłowych. Celem jest zmniejszenie emisji do atmosfery substancji, które mogą być szkodliwe dla środowiska lub zdrowia ludzkiego. Przykład: Mokra płuczka, cyklony i multicyklony, filtry workowe...
Test integralności (dla zbiorników masowych)	Testowanie integralności jest procesem weryfikacji integralności pojemnika na odpady płynne. Celem jest sprawdzenie, czy pojemnik znajduje się w dobrym stanie, jest wystarczająco silny, odporny na wstrząsy, nie jest zardzewiały, itp.
Język zrozumiały dla zainteresowanych pracowników	Język lokalny lub zgłoszony język (języki), którym(-i) posługują się pracownicy.
Język zrozumiały dla większości pracowników	Język lokalny lub zgłoszony język (języki), którym(-i) posługuje się ponad 50% pracowników.
Rejestr prawny	Rejestr prawny jest narzędziem pomagającym zakładowi w spełnieniu jego zobowiązań prawnych i dokładnym śledzeniu zgodności oraz stanu działań zakładu w odniesieniu do każdego wymogu prawnego.
Manipulacja	Modyfikacja danych w dokumentacji przy użyciu nieuczciwych środków w celu osiągnięcia własnych celów. Np. manipulowanie ewidencją czasu pracy w celu ukrycia nadmiernej liczby godzin pracy.
Pracownicy migrujący	Obejmuje zarówno pracowników wewnętrznych, jak i zagranicznych, którzy przenieśli się ze swojego pierwotnego miejsca zamieszkania (w kraju lub za granicą) do nowego miejsca zamieszkania w miejscu pracy.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

MSDS (karta charakterystyki bezpieczeństwa materiału)	Karta charakterystyki bezpieczeństwa materiału (MSDS) jest dokumentem zawierającym informacje na temat potencjalnych zagrożeń (dotyczących zdrowia, pożaru, reaktywności i środowiska naturalnego) oraz sposobów bezpiecznej pracy z produktem chemicznym. Stanowi on kluczowy punkt wyjścia dla opracowania pełnego programu bezpieczeństwa i higieny pracy. Karty charakterystyki bezpieczeństwa materiału powinny zostać przetłumaczone na język lokalny (należy przetłumaczyć co najmniej sekcje 1 - Identyfikacja (substancji i dostawcy) 2- Identyfikacja zagrożeń 3- Skład/informacja o składnikach 4- Środki pierwszej pomocy 5- Środki przeciwpożarowe 6- Środki w razie przypadkowego uwolnienia 7- Obsługa i przechowywanie 8- Kontrola narażenia/ochrona osobista). W przypadku chemikaliów używanych w produkcji, karta charakterystyki bezpieczeństwa materiału musi znajdować się w pobliżu. Pracownik musi wiedzieć, gdzie może znaleźć kartę charakterystyki bezpieczeństwa materiału i jak dotrzeć do niej w ciągu kilku minut.
MRSL (lista substancji podlegających ograniczeniom produkcyjnym)	MRSL to lista niebezpiecznych substancji chemicznych, których użycie jest ograniczone do określonego progu w <u>przemysle</u> tekstylnym, odzieżowym i obuwniczym. MRSL określa limity stężeń substancji w preparatach chemicznych stosowanych w zakładach produkcyjnych. MRSL obejmuje WSZYSTKIE środki chemiczne wykorzystywane na terenie zakładu produkcyjnego (środki czyszczące, detergenty, barwniki, rozpuszczalniki, środki konserwujące do tkanin, spoiwa włókiennicze itp.). Należy zapoznać się z definicją RSL w słowniku, aby uniknąć pomylenia tych dwóch list. WAŻNE: Należy zapoznać się z definicją RSL, aby zrozumieć różnicę między tymi dwoma listami.
Dzieci niepracujące	Osoby poniżej 18. roku życia, które przebywają w zakładzie, ale nie są przez niego zatrudnione do wykonywania pracy.
ODS (substancje zubożające warstwę ozonową) i gazy fluorowane	ODS (substancje zubożające warstwę ozonową) są odpowiedzialne za zubożenie warstwy ozonowej. Powszechnie stosowane substancje zubożające warstwę ozonową obejmują gazy, takie jak chlorofluorowęglowodory (CFC) i fluoroowęglowodory (HCFC) stosowane jako czynniki chłodnicze w klimatyzacji, agregatach chłodniczych itp. oraz halony, wykorzystywane na przykład w urządzeniach przeciwpożarowych. Należy zwrócić uwagę, że inne gazy chłodnicze stosowane w systemach chłodniczych, nazywane gazami fluorowanymi, takie jak HFC, również szkodzą środowisku (stanowiąc potężne gazy cieplarniane), dlatego także powinny być kontrolowane.
Zwolnienie z zasad dotyczących świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych	Dokument wydany przez władze lokalne zezwalający na pracę w zakładzie powyżej ustawowego limitu godzin pracy w określonym czasie (np. w miesiącu), o ile liczba przepracowanych godzin są równe lub niższe od średniej dopuszczalnej liczby godzin pracy w całym okresie zwolnienia (np. 6 miesięcy, 1 rok itp.).
Stała przeszkoda	Dostęp jest utrudniony przez nieruchome maszyny, przedmioty przytwierdzone do podłoża itp.
Polityka	Zbiór zasad działania lub reguł i norm w formie pisemnej, których zakład i/lub jego pracownicy muszą przestrzegać.
Możliwość dostępu	Pracownik powinien mieć swobodny dostęp do tych dokumentów i nie musi zwracać się do innego podmiotu, aby uzyskać dostęp do dokumentów. Pracownik ma osobisty dostęp do dokumentów przez cały czas (np. skrytka, do której pracownik ma klucz i do której ma dostęp 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu).

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Środki ochrony indywidualnej (ŚOI)	Środki ochrony indywidualnej chronią użytkownika przed zagrożeniami dla zdrowia i bezpieczeństwa w pracy. Mogą to być m.in. kaski bezpieczeństwa, rękawice, środki ochrony oczu, odzież o dużej widoczności, obuwie ochronne i uprząże zabezpieczające. Obejmuje to także środki ochrony dróg oddechowych. (źródło: http://www.hse.gov.uk)
Zatrudnienie w więzieniach	Więźniowie wykorzystywani jako część siły roboczej. W ramach systemu pracy w zakładach karnych, więźniowie mogą być przywożeni do zakładu lub produkcja może odbywać się na terenie zakładu karnego.
Procedura	Seria działań prowadzonych w określonej kolejności lub w określony sposób.
Kontyngent	Ustalona ilość pracy (np. sztuk towarów), którą pracownik lub kilku pracowników musi wytworzyć, wyprodukować, zmontować i/lub nad którą musi pracować w określonym czasie.
Odnawialne źródła energii	Odnawialne źródła energii są, w przeciwieństwie do paliw kopalnych, źródłami energii, które mogą zostać zregenerowane, takimi jak biomasa (drewno, gaz ziemny i biogaz, etanol itp.), energia wodna, geotermalna, wiatrowa, słoneczna itp. (źródło: www.eia.gov)
RSL (lista substancji objętych ograniczeniami)	RSL to lista niebezpiecznych chemikaliów, które są ograniczone poniżej pewnego progu w <u>gotowych wyrobach włókienniczych</u> .
Znaczące aspekty środowiskowe lub wpływy	Znaczące aspekty lub wpływy środowiskowe oznaczają aspekty lub wpływy, które są uważane za najważniejsze dla danego zakładu produkcyjnego, zgodnie z kryteriami ważności wybranymi przez sam zakład. Znaczące aspekty i wpływy środowiskowe są uważane za priorytety i muszą być traktowane z najwyższą uwagą. Zakład musi być w stanie wyjaśnić, jakie są kryteria identyfikacji istotnych aspektów i wpływów (np. czy jest to związane z wymogami prawnymi, czy potencjalny wpływ może dotyczyć wrażliwego obszaru itp.).
Znaczny wyciek wody	Termin „znaczący wyciek wody” oznacza ciągły przepływ wody lub co najmniej kroplę na sekundę. Termin „nieznaczący” oznacza na przykład tylko kilka kropli na minutę. Zobacz przykładowe zdjęcia dotyczące znaczących wycieków wody w rozdziale 3.
Pracownik wykwalifikowany	Pracownik wykwalifikowany posiada specjalne umiejętności, doświadczenie lub/i wykształcenie do wykonywania określonej pracy. Pojęcie to może ona obejmować pracowników średnio i wysoko wykwalifikowanych.
Szlam (z oczyszczalni ścieków)	Szlam jest półtrwałym materiałem, pozostałym z przemysłowych i komunalnych procesów oczyszczania ścieków i odpadów wodnych. Wygląda jak gęste, miękkie lub mokre błoto, bądź podobna, lepka mieszanka płynnych i stałych składników wytwarzanych w procesie oczyszczania ścieków. Szlam może być bardzo szkodliwy.
Dostawca	Podmiot, który dostarcza zakładowi towary lub świadczy mu usługi.
Przeszkoda tymczasowa	Dostęp jest utrudniony z powodu elementów ruchomych, skrzyń magazynowych itp.
Triangulacja	Techniki triangulacyjne obejmują obserwację, przegląd dokumentacji, rozmowy.
Pracownik niewykwalifikowany	Pracownicy niewykwalifikowani to osoby, które nie posiadają szczególnych umiejętności zawodowych
Lotne związki organiczne (LZO)	Najczęstsze źródła emisji lotnych związków organicznych są związane z działalnością przemysłową w dziedzinie wytwarzania, przechowywania i wykorzystywania cieczy lub gazów zawierających lotne związki organiczne, kiedy materiał jest pod ciśnieniem, narażony na niższe ciśnienie pary lub wypierany

	z zamkniętej przestrzeni. Typowe źródła obejmują wycieki z urządzeń, otwarte kadzie i zbiorniki mieszające, zbiorniki magazynowe, działanie systemów oczyszczania ścieków i wycieki niezamierzone.
Gospodarka odpadami	Obejmuje zarządzanie wszystkimi procesami i zasobami służącymi do właściwego postępowania z materiałami odpadowymi; są to czynności i działania mające na celu gospodarowanie wszelkimi rodzajami odpadów, od ich wytworzenia aż po ostateczną utylizację. Obejmuje ona zbiórkę, przeładunek, przechowywanie, transport i ostateczną metodę utylizacji.
Ścieki	Ścieki (lub odpady wodne) to każdy rodzaj wody, na którą oddziaływał określony wpływ związany z jej wykorzystywaniem przez ludzi. Ścieki to „zużyta woda pochodząca z dowolnej kombinacji działalności gospodarczej, przemysłowej, handlowej lub rolniczej, spływów powierzchniowych lub wód deszczowych oraz wszelkich dopływów ścieków lub infiltracji ścieków”.
Pracownicy	Pojęcie to obejmuje zarówno pracowników, jak i pracodawców, a w dalszej kolejności wszystkie osoby pracujące dla zakładu, niezależnie od pełnionej funkcji. Pracownikami objętymi zakresem audytu są wszyscy pracownicy zatrudnieni na terenie zakładu, niezależnie od rodzaju umowy (pracownik stały, tymczasowy, zleceniobiorca, praktykant...). Pracodawcy to pracownicy, którzy pracując na własny rachunek lub z jednym lub kilkoma partnerami, w ramach samozatrudnienia, zatrudnili jedną lub więcej osób do pracy w swoim przedsiębiorstwie jako pracownika(-ów), zgodnie z szerszą definicją zamieszczoną poniżej.
Organizacja pracownicza	Każda organizacja pracownicza mająca na celu wspieranie i obronę interesów pracowników w odniesieniu do warunków pracy i zatrudnienia.
Młodzi pracownicy	Pracownicy w wieku poniżej 18 lat, przy czym minimalny wiek pracowników nie powinien być niższy niż 15 lat. Jeżeli jednak zgodnie z konwencją MOP 138 z uwzględnieniem wyjątku dla krajów rozwijających się minimalny wiek określony zostanie na 14 lat, może obowiązywać ten niższy wiek.
ZDHC (Zerowe zrzuty niebezpiecznych chemikaliów)	„Zerowe zrzuty niebezpiecznych chemikaliów” to inicjatywa marek z dedykowanym zespołem z siedzibą w Amsterdamie, która chce zapewnić markom, ich łańcuchom dostaw i w szerszym ujęciu całemu przemysłowi pomoc w zakresie przyjęcia zharmonizowanego podejścia do kontroli i stopniowej eliminacji 11 klas substancji niebezpiecznych stosowanych do przetwarzania materiałów tekstylnych i wykończeniowych w branży odzieży oraz obuwia.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Załącznik 3- kwestionariusz audytu środowiskowego ICS

Nie wszystkie pytania kwestionariusza ICS mają taką samą ocenę - ocena jest obliczana automatycznie przez system ICS.

Rozdział 1: Systemy zarządzania środowiskowego
Czy zakład jest zobowiązany do posiadania dokumentów związanych ze środowiskiem, takich jak pozwolenia, licencje, oficjalne umowy i certyfikaty?
Czy znalezione wymagane pozwolenia, licencje, oficjalne umowy i certyfikaty są ważne i zgodne ze stanem bieżącym?
Czy zakład ma politykę określającą jego podejście do zarządzania środowiskowego?
Czy zakład wprowadził mechanizm zapewniający aktualność obowiązujących i powiązanych wymogów prawnych w zakresie zgodności z przepisami?
Czy osoba z kierownictwa została wyznaczona do koordynowania działań związanych z zarządzaniem środowiskowym?
Czy zakład ocenia istotne aspekty środowiskowe i konsekwencje związane z jego działalnością?
Czy zakład udokumentował swoje cele i plany działania w zakresie głównych oddziaływań środowiskowych?
Czy zakład ma proces okresowej oceny swoich wyników w zakresie ochrony środowiska (zgodnie z lokalnymi przepisami lub co najmniej raz w roku)?
Czy zakład ma zakładowy komitet środowiskowy?
Czy zakład ma zdefiniowane standardy dla dostawców (np. dostawców usług, podwykonawców, dostawców surowców), które określają oczekiwany poziom wydajności środowiskowej?
Czy zakład zapewnia szkolenia w zakresie ochrony środowiska oraz procedur środowiskowych i czy szkolenia te są regularnie powtarzane?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Rozdział 2: Zużycie energii, transport i gazy cieplarniane
Jeśli zakład wytwarza energię (parę wodną, elektryczność, ciepło...), czy jest zobowiązany do posiadania pozwoleń, licencji lub oficjalnych zezwoleń na taką działalność?
Jeśli tak, czy znalezione pozwolenia, licencje lub oficjalne zezwolenia są ważne?
Czy zakład zna wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia zużycia energii?
Czy zakład ma zainstalowane liczniki zużycia energii lub inne środki umożliwiające dokonywanie pomiaru całego zużycia energii przez zakład?
Czy zakład systematycznie (w każdym miesiącu) monitoruje i śledzi swoje całkowite zużycie wody?
Na podstawie obserwacji, czy zakład jest wolny od wszelkich wycieków pary/sprężonego powietrza?
Czy zakład prowadzi szacunki dotyczące swojego zużycia energii na poziomie poszczególnych działów, sekcji i/lub procesów?
Czy zakład przeprowadza kontrole wewnętrzne, co najmniej raz na 6 miesięcy, w celu zidentyfikowania i uniknięcia typowych sytuacji, w których w produkcji ma miejsce marnotrawstwo energii (np. wycieki pary, niepotrzebne oświetlenie itp.)?
Czy zakład przeprowadza szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie energii, transportu i gazów cieplarnianych?
Czy zakład zainstalował mierniki zużycia energii umożliwiające dokonywanie pomiaru i analizę zużycia energii na poziomie poszczególnych działów, sekcji i procesów?
Czy zakład mierzy i analizuje swoje zużycie energii dla poszczególnych źródeł energii?
Czy zakład monitoruje lub rutynowo ocenia emisje gazów cieplarnianych związane z procesami/działalnością zakładu, zużyciem paliwa w ramach transportu na terenie zakładu lub poza nim, działalnością rolniczą itp.?
Czy zakład ma cele i plany działania, które mają na celu zmniejszenie jego wpływu na środowisko w zakresie wykorzystania energii oraz dotyczące zwiększenia wydajności w odniesieniu do zużycia energii, transportu, gazów cieplarnianych?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Rozdział 3: Zużycie wody
Jeśli zakład wykorzystuje wodę pobieraną z odwiertów na terenie zakładu lub z rzek, strumieni, jezior itp., czy zakład określa, czy wymaga to uzyskania od zakładu zezwolenia, licencji lub oficjalnej umowy na tę działalność?
Jeśli tak, czy znalezione zostały ważne pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy?
Czy zakład zna wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia zużycia wody?
Czy zakład ma zainstalowane liczniki zużycia wody w punktach poboru/źródeł wody nieuzdatnianej lub słodkiej w celu pomiaru całkowitego zużycia wody?
Czy zakład monitoruje w każdym miesiącu swoje całkowite zużycie wody?
Czy na podstawie obserwacji można stwierdzić, że zakład jest wolny od wszelkich znaczących wycieków wody z maszyn i rurociągów dostarczających wodę do produkcji?
Czy na podstawie obserwacji można stwierdzić, że zakład jest wolny od wszelkich znaczących wycieków wody z toalet, biur, stołówek, kranów?
Czy zakład nie odprowadza jakichkolwiek ścieków bytowych bezpośrednio do środowiska?
Czy zakład prowadzi szacunki dotyczące swojego zużycia wody na poziomie poszczególnych działów, sekcji i/lub procesów?
Czy zakład przeprowadza kontrole wewnętrzne w celu zidentyfikowania i uniknięcia typowych sytuacji, w których w produkcji ma miejsce marnotrawstwo wody (np. wycieki wody, bezużyteczne nadmierne zużycie wody dla określonej operacji itp.)?
Czy zakład przeprowadza szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zużycia wody?
Czy zakład zainstalował mierniki zużycia wody umożliwiające dokonywanie pomiaru i analizę zużycia wody na poziomie poszczególnych działów, sekcji i procesów?
Czy zakład ma cele i plan działania w celu zapewnienia oszczędności wody?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Rozdział 4: Ścieki i odpady płynne
Czy zgodnie z lokalnymi przepisami zakład wymaga pozwolenia, licencji lub oficjalnych umów na odprowadzanie ścieków/odpadów wodnych?
Jeśli tak, czy znalezione zostały wymagane ważne pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy?
Czy zakład przestrzega przepisów dotyczących instalacji zakładowej oczyszczalni ścieków lub oczyszczania wstępnego, jeśli wymagają tego pozwolenia, licencje lub umowy?
Czy na podstawie obserwacji można stwierdzić, że procesy oczyszczalni (zakładowej oczyszczalni ścieków lub instalacji oczyszczania wstępnego) są efektywne?
Czy zakład ma plan odprowadzania ścieków, umożliwiający zidentyfikowanie wszystkich przepływów ścieków przemysłowych i miejsc ich odprowadzania?
Czy zakład nie odprowadza jakichkolwiek ścieków przemysłowych bezpośrednio do środowiska?
Czy wymagane parametry ścieków po oczyszczeniu są regularnie kontrolowane przez zewnętrzne laboratorium (zgodnie z prawem lub z częstotliwością określoną w umowie z zewnętrzną oczyszczalnią ścieków, bądź co najmniej raz na 6 miesięcy)?
Czy parametry ścieków po oczyszczeniu mieszczą się w granicach określonych obowiązującymi przepisami lub normami dotyczącymi zewnętrznej oczyszczalni ścieków, zgodnie z ostatnim raportem z badań sporządzonym przez laboratorium zewnętrzne?
Czy zakład ma wewnętrzną procedurę kontroli i monitorowania parametrów ścieków po oczyszczeniu (w tym rejestry dotyczące przyrządów testowych i konserwacji przyrządów, a także listy wymaganych testów)?
Czy operator oczyszczalni ścieków lub osoba odpowiedzialna za oczyszczanie wstępne rozumie i zna obowiązujące w zakładzie procedury przeprowadzania testów?
Czy zakład regularnie przeprowadza wewnętrzne testy i prowadzi dokumentację?
Czy parametry ścieków po oczyszczeniu mieszczą się w granicach określonych obowiązującymi przepisami lub normami dotyczącymi wspólnej zewnętrznej oczyszczalni ścieków, zgodnie z ostatnim raportem z badań sporządzonym wewnątrz przez zakład?
Czy przepływomierze wody są zainstalowane w miejscach wstępnego oczyszczania oraz doprowadzania i odprowadzania wody z zakładowej oczyszczalni ścieków?
Czy na podstawie danych o zużyciu wody dla poszczególnych procesów produkcyjnych oraz odczytów z mierników wlotowych i wylotowych oczyszczalni ścieków zakład zapewnia, że oczyszczaniu poddawana jest całość ścieków?
Czy zakład podejmuje działania, aby uniknąć ryzyka przepełnienia (dostępne pompy zapasowe i odległość bezpieczeństwa między powierzchnią wody a górną krawędzią zbiornika)?
Czy wydajność oczyszczalni ścieków jest odpowiednia i wystarczająca dla objętości oczyszczanych ścieków?
Czy zbiorniki są w dobrym stanie?
Czy czynności konserwacyjne dotyczące oczyszczalni ścieków są prowadzone, dokumentowane i rejestrowane?
Czy zakład przeprowadza szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zarządzania oczyszczalnią ścieków?
Czy zakład ma cele i plan działań w odniesieniu do zmniejszenia ilości wytwarzanych ścieków lub poziomu zanieczyszczenia wód oraz poprawy procesów oczyszczania ścieków?
Jeśli zakład planuje zwiększenie produkcji, czy obecna wydajność oczyszczalni ścieków jest wystarczająca dla oczyszczania dodatkowej ilości wytwarzanych ścieków?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Jeśli nie, czy zakład jest w stanie wyjaśnić, w jaki sposób będzie oczyszczana dodatkowa ilość ścieków?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Rozdział 5: Emisje do powietrza
Czy zgodnie z lokalnymi przepisami zakład wymaga pozwolenia, licencji lub oficjalnych umów na emisje do powietrza?
Jeśli tak, czy znalezione zostały wymagane ważne pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy?
Czy zakład zna wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia emisji do powietrza?
Czy wszystkie ciężkie maszyny (kotły/generatory) są odpowiednio kontrolowane i konserwowane?
Jeśli zakład uwalnia do powietrza substancje toksyczne z kominów lub za pośrednictwem emisji rozproszonych, czy zakład posiada filtry i/lub systemy kontroli emisji do powietrza zgodnie z wartościami granicznymi określonymi miejscowymi przepisami?
Czy badania emisji do powietrza z kominów są przeprowadzane regularnie (zgodnie z prawem lub co najmniej raz w roku)?
Czy emisje do powietrza z kominów mieszczą się w granicach określonych przez obowiązujące przepisy lub normy międzynarodowe, na podstawie ostatniego raportu z testu przeprowadzonego przez stronę trzecią?
Czy zakład zidentyfikował i udokumentował wszystkie potencjalne źródła emisji do powietrza (emisje ze źródeł punktowych i nieorganizowanych do powietrza)?
Czy zakład posiada środki w celu wykrywania wycieków gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową/gazów fluorowanych i wyposażenie umożliwiające ograniczenie wycieków gazów stanowiących substancje zubożające warstwę ozonową/gazów fluorowanych?
Czy w przypadku instalacji jakiegokolwiek procesu oczyszczania gazu przemysłowego jest ona odpowiednio monitorowana i kontrolowana?
Czy zakład przeprowadza szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zarządzania emisjami do powietrza i gazami stanowiącymi substancje zubożające warstwę ozonową?
Czy jakość powietrza jest monitorowana przez firmę zewnętrzną?
Czy jakość powietrza jest monitorowana regularnie (zgodnie z prawem lub przynajmniej raz w roku w sezonie szczytowym)?
Czy wyniki testów jakości powietrza mieszczą się w granicach określonych przez obowiązujące przepisy lub normy międzynarodowe?
Czy zakład zapewnia pracownikom maski oddechowe lub inne odpowiednie maski, gdy charakterystyki bezpieczeństwa stosowanych substancji lub działalność zakładu tego wymagają?
Czy zakład ma cele i plany działania dotyczące ograniczenia emisji do powietrza oraz ilości wykorzystywanych w zakładzie substancji zubożających warstwę ozonową?

Błąd! Nieprawidłowe łącze.

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Rozdział 6: Gospodarka odpadami
Czy zakład jako wytwórca odpadów musi uzyskać rejestrację wydawaną przez uprawnione organy nadzoru?
Jeśli tak, czy znalezione zostały wymagane ważne pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy dotyczące takiej rejestracji?
Czy zakład zna wymogi prawne obowiązujące w zakresie monitorowania i śledzenia wytwarzanych odpadów?
Czy zakład zbiera i przechowuje wszystkie wytworzone odpady w wydzielonych, dedykowanych obszarach?
Czy zakład prowadzi spis odpadów, określający ich rodzaje i ilości (w tym szlam)?
Czy spis ten jest regularnie aktualizowany (na przykład w zależności od częstotliwości zbierania odpadów)?
Czy zakład oddziela odpady niebezpieczne od strumieni odpadów innych niż niebezpieczne?
Czy dostęp do miejsc(a) składowania odpadów niebezpiecznych jest ograniczony tylko do upoważnionych pracowników?
Czy szlam lub w ujęciu ogólnym wszelkie inne rodzaje niebezpiecznych odpadów/substancji są tymczasowo przechowywane w wyznaczonym miejscu na terenie zakładu (na twardym podłożu, w pojemnikach drugorzędnych, z zadaszeniem), bez możliwości kontaktu z wodą deszczową lub glebą?
Czy podpisane zostały umowy/kontrakty z podmiotami zajmującymi się gospodarką odpadami niebezpiecznymi/innymi niż niebezpieczne dla wszystkich wytwarzanych na terenie zakładu odpadów niebezpiecznych?
Czy podpisane zostały umowy/kontrakty z podmiotami zajmującymi się gospodarką odpadami dla wszystkich wytwarzanych na terenie zakładu odpadów innych, niż niebezpieczne?
Jeżeli podmioty zajmujące się gospodarką odpadami niebezpiecznymi/innymi niż niebezpieczne muszą posiadać licencję wydaną przez organ regulacyjny lub władze lokalne, czy zakład posiada kopie licencji i zezwoleń wydanych przez te władze?
Czy zakład podejmuje działania, aby zapobiec potencjalnemu negatywnemu wpływowi odpadów niebezpiecznych na środowisko i zdrowie podczas ich utylizacji (puste beczki myte na terenie zakładu, całkowicie wysuszony szlam itp.)?
Czy zakład nie prowadzi jakiegokolwiek spalania odpadów i/lub ich niekontrolowanego składowania na terenie zakładu?
Czy zakład wyznaczył kierownika odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami?
Czy zakład dysponuje kompletną i zgodną procedurą gospodarowania odpadami w odniesieniu do ich zbierania i tymczasowego składowania?
Czy umowy/kontrakty z wykonawcami zajmującymi się odpadami niebezpiecznymi zawierają sposób unieszkodliwiania odpadów (spalanie, składowanie, recykling) w odniesieniu do wszystkich odpadów niebezpiecznych?
Czy umowy/kontrakty z wykonawcami zajmującymi się odpadami innymi niż niebezpieczne zawierają sposób unieszkodliwiania odpadów (spalanie, składowanie, recykling) w odniesieniu do wszystkich odpadów innych niż niebezpieczne?
Czy zakład przeprowadza szkolenia dla wszystkich odpowiednich pracowników w zakresie gospodarowania odpadami?
Czy w przypadku korzystania z usług zewnętrznych podmiotów zajmujących się gospodarką/utylizacją odpadów, zakład przeprowadza regularne kontrole/audyty tych podmiotów?
Czy zakład ma cele i plany działania dotyczące ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Czy materiały odpadowe są przeznaczane do recyklingu (na terenie zakładu lub poza nim, w zależności od lokalnego podwykonawcy w dziedzinie gospodarki odpadami)?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Rozdział 7: Zapobieganie zanieczyszczeniom, postępowanie z substancjami niebezpiecznymi i potencjalnie niebezpiecznymi
Czy zgodnie z lokalnymi przepisami działalność zakładu wymaga posiadania licencji, zezwolenia lub oficjalnej umowy dotyczącej substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie zakładu?
Jeśli tak, czy znalezione pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy są ważne zgodnie z lokalnymi przepisami?
Czy wyznaczony został doświadczony/wykwalifikowany kierownik odpowiedzialny za zarządzanie chemikaliami w zakładzie?
Czy zakład prowadzi wiarygodny i kompletny wykaz środków chemicznych zawierający następujące podstawowe informacje: obszar zastosowania, nazwa chemiczna, numery CAS składników chemicznych, dostawca chemikaliów, dostępność kart MSDS i przechowywane ilości?
Czy wykaz ten jest regularnie aktualizowany?
Czy karty charakterystyki bezpieczeństwa materiału (MSDS) w miejscowym języku są dostępne dla wszystkich pracowników w pobliżu miejsc, gdzie substancje chemiczne są używane i przechowywane?
Czy zakład przechowuje pełną (obejmującą 16 sekcji) oryginalną wersję kart charakterystyki bezpieczeństwa materiału dla wszystkich chemikaliów wykorzystywanych i przechowywanych na terenie zakładu?
Czy wszystkie pojemniki z substancjami chemicznymi są oznakowane nazwą w lokalnym języku i odpowiednim symbolem zagrożenia (dla niebezpiecznych substancji)?
Czy zakład zachowuje oryginalną etykietę zgodną z wymaganiami GHS dla wszystkich pojemników, w których przechowywane są chemikalia na terenie zakładu?
Czy substancje niebezpieczne są przechowywane w oddzielnych, dedykowanych obszarach zamkniętych, które są bezpieczne, chronione, czyste i dobrze wentylowane, z zachowaniem odpowiedniej temperatury?
Czy niezgodne substancje chemiczne są odpowiednio odseparowane?
Czy dostęp do miejsc(a) składowania chemikaliów jest ograniczony tylko do upoważnionych pracowników?
Czy zakład zapobiega zagrożeniom dotyczącym wycieku chemikaliów za pomocą odpowiednich środków w obszarach składowania i produkcji?
Czy krany do mycia oczu i natryski są podłączone do instalacji bieżącej wody i znajdują się w pobliżu obszarów składowania oraz wykorzystywania chemikaliów?
Czy zakład dysponuje udokumentowanymi i wdrożonymi procedurami postępowania z chemikaliami i ich przechowywania dla zapewnienia prawidłowego zarządzania chemikaliami?
Czy zakład prowadzi szkolenia dla odpowiednich pracowników w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz ich wykorzystywania?
Czy szkolenia są prowadzone regularnie zgodnie z lokalnymi przepisami?
Czy zakład ma cele i plany działania dotyczące wyeliminowania lub ograniczenia wykorzystywania substancji niebezpiecznych w zakładzie?
Czy zakład ma proces umożliwiający wymaganie od jego dostawców chemikaliów przestrzegania wymogów listy substancji podlegających ograniczeniom produkcyjnym?
Czy zakład ma system monitorowania zgodności z wymogami listy substancji podlegających ograniczeniom produkcyjnym dla wszystkich produktów/preparatów chemicznych znajdujących się na terenie zakładu?

Podręcznik dla zakładów produkcyjnych
Wymagania środowiskowe ICS

Błąd! Nieprawidłowe łącze.

Rozdział 8: Zarządzanie reagowaniem w sytuacjach nagłych
Czy zgodnie z lokalnymi przepisami działalność zakładu wymaga licencji, zezwolenia lub oficjalnej umowy w odniesieniu do powiadamiania władz o wszystkich poważnych incydentach?
Jeśli tak, czy znalezione zostały wymagane ważne pozwolenia, licencje lub oficjalne umowy?
Czy zakład zidentyfikował i udokumentował wszystkie potencjalne przyczyny sytuacji awaryjnych związanych ze środowiskiem oraz przeprowadził ocenę poziomu zagrożeń?
Czy zakład ma plan lub procedurę reagowania w nagłych wypadkach w razie wycieku chemicznego i czy są one dostępne?
Czy zakład przeprowadza próbne ćwiczenia dotyczące incydentów polegających na wycieku chemikaliów?
Czy ćwiczenia próbne dotyczące wycieku chemikaliów są prowadzone regularnie (jeśli nie jest to określone obowiązującymi przepisami, co najmniej raz w roku)?
Czy ćwiczenia próbne dotyczące wycieku chemikaliów są udokumentowane, z określeniem co najmniej następujących informacji: data, liczba uczestników, opis przeprowadzonych działań i czas konieczny do usunięcia wycieku?
Czy zakład zapewnia odpowiedni sprzęt do reagowania w nagłych wypadkach i materiały wszędzie tam, gdzie stosowane i przechowywane są chemikalia?
Czy zakład ma plan lub procedurę reagowania w nagłych wypadkach na wypadek pożaru?
Czy zakład ma procedurę postępowania w nagłych wypadkach dotyczącą oczyszczalni ścieków?
Czy zakład prowadzi ewidencję wypadków przy pracy, obrażeń i chorób?
Czy zakład przekazał plan reagowania w nagłych wypadkach wszystkim stronom, których może to dotyczyć zgodnie z obowiązującymi przepisami?

14, rue de Bassano - 75016 Paryż

Tel.: 01 40 76 17 21 / 22

<http://www.ics-asso.org>